

မင်းချီတော်ဆရာချ်

ဦးမင်းနိုင်

ပထမနှိပ်ခြင်း၊ ၁၉၈၀၊ အုပ်ရေ ၂,၂၀,၀၀

အမှတ် ၅၂၉၊ ၅၃၁ ကုန်သည်လမ်း ရန်ကုန်မြို့၊
စာပေဗိမာန်အဖွဲ့၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးကျော်အုံးက
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် - ၀၂၃၂၆)ဖြင့် စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ရိုက်နှိပ်၍ (မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၂၁၅၁)ဖြင့် ထုတ်ဝေသည်။

မာတိကာ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	နိဒါန်း-----	၁
၂။	ငယ်စဉ်ဘဝ-----	၅
၃။	ပန်းချီတော်ဖြစ်လာပုံ-----	၈
၄။	ပါတော်မူခေတ်နှင့်ဆရာချုံ-----	၁၇
၅။	ဆရာတော်ဦးတိဿ-----	၂၃
၆။	မလက်တို့-----	၂၄
၇။	ဒုတိယအိမ်ထောင်-----	၃၁
၈။	ရန်ကုန်သို့ပြောင်းရွှေ့ခြင်း-----	၃၆
၉။	၁၉၁၇-ခုနှစ်-----	၄၄
၁၀။	လက်ရာအမြောက်ဆုံး ပုံတူ-----	၄၆
၁၁။	ဆရာချုံ၏ ပန်းချီဩဇာ-----	၄၈
၁၂။	ဆရာချုံ၏ အဆက်အနွယ်များ-----	၅၀
	နောက်ဆက်တွဲ-----	၅၂

- (က) ဆရာချုံ၏ ပန်းချီလက်ရာများ
- (ခ) မှီငြမ်းပြုသည့်စာအုပ်စာတမ်းများ
- (ဂ) တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများ၊

နိဒါန်း

မြန်မာ့ပန်းချီသမိုင်းတွင် “ပန်းချီတော်” ဟူသော ဝေါဟာရပေါ်ထွန်းလာခဲ့သည်မှာ မကြာသေးပါ။ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် မြန်မာ့ပန်းချီပညာသည် များသည် အစုအစည်းတရပ်အနေဖြင့် မြန်မာ့နန်းတိုင်းသို့ ရောက်ရှိလာကြပြီး ရာထူးအဆင့်ဆင့် တာဝန်အဆင့်ဆင့်ဖြင့် နန်းမူနန်းရာ နန်းမလေ့များကို စနစ်တကျ မှတ်တမ်းတင် ရေးခြယ်ကြသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ယင်းသို့ မှတ်တမ်းတင်ရေးခြယ်ကြသည့် ပန်းချီတော်များတွင် ဦးကြာညွန့်၊ ဆရာစာနှင့် ဆရာချုံတို့သည် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့ကြောင်းကို မှတ်စုမှတ်တမ်းအချို့အရ သိရှိရပါသည်။ သို့သော် ပြည့်ပြည့်စုံစုံကား မဟုတ်ပါ။ ကြွင်းကျန်ရစ်သည့် အဆက်အနွယ်အချို့နှင့် ပန်းချီလက်ရာများကို ခြေရာကောက်ရာမှ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကြောင်းကို တစိတ်တဒေသ သိရှိရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပန်းချီတော်ဆရာချုံနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကြွင်းကျန်ရစ်သည့် လက်ရာအချို့ကို တတ်နိုင်သမျှ ကြိုးစား၍ ရှာဖွေလေ့လာခဲ့ရာ ၁၉၅၇-ခုနှစ်တွင် ပန်းချီကားလေးချပ်ကို စတင်တွေ့ရှိရပါသည်။ ကျွန်တော်နှင့်ဦးအောင်သော် (ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ရှေးဟောင်းသုတေသနဦးစီးဌာန) တို့သည် ယူနက်စကိုမှ ကြီးမှူးသည့် ရှေးဟောင်းပေ၊ ပုရပိုက်နှင့် ဝတ္ထုပစ္စည်းလေ့လာရေးကော်မရှင်တွင် အမှုထမ်းကြစဉ်အခါက ဦးအောင်သော်သည် အထက်အညာသို့ ခရီးထွက်ယင်း ကသာခရိုင်၊ မန်လည်တောင်ကျောင်းတိုက်တွင် ဆရာချုံ၏ကားလေးချပ်ကို အမှတ်မထင် စတင်တွေ့ရှိရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သည့်နောက် မန္တလေး၊ မုံရွာ၊ ပခုက္ကူ၊ ရွှေဘို၊ ညောင်ဦး၊ စစ်ကိုင်း၊ စလေ၊ စကု စသည့် အထက်အညာမှ ထင်ရှားသည့် မြို့နယ်များနှင့် မအူပင်၊ မလက်တို၊ ဖျာပုံ၊ မြောင်းမြ၊ မော်လမြိုင်၊ ပုသိမ်၊ ဟင်္သာတ၊ ဇလုံ၊ ညောင်တုန်းစသည့် အောက်ရပ်အောက်ပြည်မှ မြို့နယ်များသို့ ကွင်းဆင်းလေ့လာခဲ့ရာ ဆရာချုံ၏ လက်ရာအချို့နှင့်အဆက်အနွယ်များ အကြောင်းကို သိတန်သလောက် သိလာရပါသည်။ ဖျာပုံမြို့၊ အပြောင်းလမ်း၊ တိုက်သစ်ကျောင်းမှ ဦးဓမ္မစက္က၊ ဦးသီလ က္ခန္ဓ၊ နိုင်ငံသမိုင်း သုတေသနဦးစီးဌာန အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ် ဦးမောင်တင်၊

ဖျာပုံမြို့နယ်၊ အပြောင်လမ်း၊ တိုက်သစ်ကျောင်းမှ ဦးဓမ္မစက္က၊ ဦးလက္ခ-
-န္တ၊ နိုင်ငံသမိုင်းသုတေသနဦးစီးဌာနအကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်ဦးမောင်မောင်တင်၊ လူထု
ဦးလှ၊ ဦးဝင်းတင် (ယခင်ဟံသာဝတီ)၊ ဦးသာညွန့် (ယခင်စာပေဗိမာန်)၊ ပန်းချီ
ဆရာဦးအောင်ချစ်(မန်း)၊ ပန်းချီဆရာဦးချစ်မြဲ(မန်း)၊ ဆရာကျောက်(မန်း) နှင့်
ဆန်းယဉ်ယဉ်ဦးဘသိန်း(မန်း)တို့က ဆရာချို၏ ပန်းချီလက်ရာများကို ခြေရာ
ကောက်ရာတွင် တတ်စွမ်းသမျှ ကူညီညွှန်ပြပေးကြပါသည်။

ပခုက္ကူနယ်၊ ဆိပ်ဖြူကျောင်းတိုက်မှ ဆရာချို၏ ကားသုံးချပ်ကို မန္တ
လေး ရွှေရေးဆောင်တိုက်မှ ဆရာတော် ဦးပညာဇောတ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ရိုက်
ကူးမှတ်တမ်းတင်ပါသည်။ မအူပင်မြို့နယ်၊ မလက်တိုကျေးရွာ၊ ကူကုံးကျောင်း
တိုက်မှ ပန်းချီလက်ရာများကို စာရေးဆရာမင်းနွယ်ဆွေ၏ အကူအညီဖြင့်
ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်ကြီး ဦးအာစိန္တ၏ ခွင့်ပြုချက်ကို ရယူကာ ရိုက်ကူးမှတ်
တမ်းတင်ပါသည်။ ယင်းလက်ရာများအနက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလွန်ရှားပါးပြီး
လက်ရာမြောက်လှသည့်ကူကုံးဆရာတော်ကြီး၏ ပုံတူကားချပ်ကို စာရေးသူရေး
ဆွဲသည့်ပုံတူကားနှင့်ဖလှယ်၍ ဆရာတော်ကြီးနှင့်ဂေါပကတို့၏ ခွင့်ပြုချက်အရ အ
များပြည်သူ ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်စေခြင်းငှါ အမျိုးသားပြတိုက်သို့ လွှဲပြောင်းပေး
လှူလိုက်ပါသည်။

ရွှေဘိုနယ်မှ ဆရာချို၏ လက်ရာအချို့ကို ဦးဝင်းဖေ(မောင်စွမ်းရည်)က
ကူညီရိုက်ကူးပေးပြီး ဗိုလ်ကြီးအောင်သန်း(အငြိမ်းစားပါတီသုတေသန)နှင့်ဦး
တင်လှသော်တို့၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် မိသားစုပုံနှင့်ဆရာချို၏ ပုရပိုက်အချို့ကို ရိုက်
ကူးမှတ်တမ်းတင်ပါသည်။မကွေး၊ မင်းဘူးနယ်မှ ဆရာချို၏ ပန်းချီလက်ရာအချို့
ကို လောကနတ် အလှပညာဆိုင်ခန်း အုပ်ချုပ်မှုဒါရိုက်တာ ဓမ္မိကဦးဘသန်း၏
အကူအညီကိုရယူကာ ရိုက်ကူးမှတ်တမ်းတင်ပါသည်။ ၁၉၅၇ခုနှစ်အတွင်းက မန်
လည်ကျောင်းတိုက်တွင် ရိုက်ကူးသည့် ကားလေးချပ်မှာ ဆေးရောင်မှိန်နေသဖြင့်
၁၉၆၄-ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ပြန်လည်ရိုက်ကူးရန်စီစဉ်ရပါသည်။ ထိုစဉ်အခါက
စာရေးဆရာရန်အောင်မောင်မောင်သည် ကသာတွင် ထောင်ပိုင်ကြီးအဖြစ် အမှု
ထမ်းနေဆဲဖြစ်ရာ စာရေးသူ၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်အရ မာန်လည်ကျောင်းတိုက်မှ
ကားလေးချပ်ကို ရန်အောင်မောင်မောင်က အသစ်ရိုက်ကူးပြီးကူညီပေးပို့ပါသည်။

ဟင်္သာတနှင့်ဇလွန်မြို့နယ်များမှ ဆရာချုံ၏ ရှေးဟောင်းပိသုကာလက်ရာများကို ဇလွန်မြို့မှ ဆရာဦးမြမောင်၏ အကူအညီဖြင့်ရိုက်ကူး မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ထိုသို့ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကူအညီဖြင့်ဆရာချုံ၏ လက်ရာ အမွေအနှစ်တို့ကို ရှာဖွေလေ့လာခဲ့ရာ ၁၉၅၇-ခုနှစ်မှ ၁၉၇၀-ခုနှစ်အထိ ၂၁နှစ် အတွင်း ပန်းချီကား ၁၇ချပ်၊ ပန်းပုရုပ်တရုပ်၊ ပိသုကာလက်ရာနှစ်ခုနှင့် ပုရပိုက် တဆူတို့ကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ဆရာချုံကား မြန်မာ့ရိုးရာပန်းချီကို နောက်ဆုံးထိန်းသိမ်းခဲ့သူ မြန်မာ့ နန်းတွင်းမှ နောက်ဆုံးပန်းချီတော်တဦး ဖြစ်ပါသည်။ ပါတော်မူခေတ်ကို မျက်ဝါး ထင်ထင် သိမြင်လိုက်သူတဦးဖြစ်ပြီး မြန်မာ့မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ကို လွှဲ ဆော်ပေးသူ ပန်းချီဆရာများတွင် ထိပ်ဆုံးမှပါဝင်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ ယခုအခါ ဘီလပ်သို့ ရောက်ရှိနေသည့် “ဇေယျာသီစံနန်းတော်တွင် လက်နက်ချပုံ” နှင့် “ပါတော်မူ” ပန်း ချီကားများသည် ဆရာချုံ၏ ပြောင်မြောက်သည့် လက်ရာများဖြစ်ပါသည်။ နယ် ချဲ့လက်အောက်၌ရှိစဉ် ဆရာချုံ၏ “ညီလာခံအခမ်းအနား”၊ “လယ်ထွန်မင်္ဂလာ” နှင့် “ပါတော်မူ” ပန်းချီကားများကို ၁၉၃၆- ၃၇ ခုနှစ်ထုတ် ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းနှင့် ရဲသတင်းစာများတွင် ပြန်လည်ဖော်ပြခြင်းဖြင့် ပြည်သူလူထု၏ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ကို တတ်ကြွစေခဲ့ပါသည်။ ကွယ်လွန်သူ ပန်းချီဆရာကြီးဦးဘစိန်က ၁၉၃၀ပြည့်နှစ် တပိုက်လောက်တွင် သူရိယမဂ္ဂဇင်း၌ မြန်မာမှုဆောင်းပါးများရေးကာ ဆရာချုံနှင့် ပရိသတ်အား မိတ်ဆက်ပေးခဲ့ပါသည်။

ဆရာချုံကို သိမှီလိုက်သူ ရွှေပြည်ဦးဘတင်၊ ဟံသာဝတီဦးဘရင်နှင့် အလင်္ကာကျော်စွာဦးစောမောင်တို့က ဆရာချုံ ကျင်လည်ခဲ့သည့်ရတနာပုံခေတ် အနုပညာလောက အခြေအနေကို လက်လှမ်းမှီသမျှ ရှင်းလင်းပြော ကြပါသည်။ ဆရာချုံ၏ ဒုတိယဘဝစတင်ခဲ့ရာ မအူပင်နယ် မလက်တိုနှင့်ဖျာပုံနယ်တဝိုက်ကို ကွင်းဆင်းလေ့လာခဲ့သည်တွင် ဆရာချုံ၏ ဒုတိယအိမ်ထောင်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အ ထောက်အထားများနှင့်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပုံတို့ကို တော်တော်စုံစုံလင်လင် ရရှိခဲ့ပါသည်။

စုဆောင်းရရှိခဲ့သည့်အချက်အလက်များကို အဖက်ဖက်မှညှိနှိုင်းစိစစ်ပြီး မှတ်တမ်းပြုခဲ့ရာ ဆရာချို၏ ဘဝဖြစ်စဉ်၊ ကျင်လည်ခဲ့သည့်ခေတ်ကာလ၊ ဆရာချို၏ လက်ရာနှင့်ပန်းချီဩဇာတို့ကို ကဲ့ကဲ့ပြားပြား သိရှိလာရပြီး ဆရာချို၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိမှာလည်း တော်တော်ပီပီပြင်ပြင် ရုပ်လုံးပေါ်ထွက်လာသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

အဖက်ဖက်မှ ကူညီ ဆောင်ရွက်ပေးကြသူ ပုဂ္ဂိုလ် အားလုံးကိုလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

မင်းနိုင်

ပန်းချီတော်ဆရာချုံ ငယ်စဉ်ဘဝ

အင်္ဂလိပ်မြန်မာဒုတိယစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားပြီးနောက် ၁၈၆၆-ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် မြင်ကွန်းမြင်းခုံတိုင်ညီနောင်တို့သည် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးကို ပုန်ကန်ခြားနားကြလေသည်။ ယင်းအရေးအခင်းကြောင့် မန္တလေး၊ အမရပူရ၊ စစ်ကိုင်း၊ အင်းဝနှင့်အထက်အညာတဝိုက်တွင် ရပ်သူရွာသားတို့သည် ဟိုရွှေ့သည် ပြောင်းဖြင့် ပုန်းလျှိုးနေကြရသည့်အခါမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုသို့ကာလပျက်သည့်နှယ် ပြေးလွှားပုန်းအောင်းနေကြရသည့် အခြေအနေမျိုးတွင် မောင်ချုံကို ဖွားမြင်သည်။ မိဘနှစ်ပါးမှာ ဇာတိရေစကြိုပေါက်တောမှဖြစ်ကြသော်လည်း မောင်ချုံကို မမေးဖွားမီ ခြောက်နှစ်ခန့်ကတည်းက အင်းဝသို့ပြောင်းရွှေ့ကာ အခြေစိုက်လျက် ရှိကြပေသည်။

ချုံတော ယာတောအတွင်း ပုန်းလျှိုး ကွယ်လျှိုးနေယင်း မေးဖွားရသဖြင့် ပထမ မောင်ယာချုံဟု အမည်ပေးသည်။ သည့်နောက် မောင်စံချုံဟု အမည်ပြောင်းသည်။ နောက်ဆုံးမောင်ချုံဟူသော အမည်မှာ ရွှေနန်းတော်ကြီးအတွင်း ရောက်ရှိပြီး ပန်းချီတော် ဖြစ်သည်အထိ တွင်၍သွားလေသည်။ မောင်ချုံကို မိဘနှစ်ပါးက ရှေးမြန်မာထုံးစံအတိုင်း ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတွင် အပ်နှံ၍ ပညာသင်ကြားစေသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် မင်္ဂလသုတ်၊ ရတနာရွှေချိုင့်၊ ပရိတ်ကြီးစသည်တို့ကို သင်အံ့လေ့လာယင်း ပန်းချီပုံရေးဝါသနာသန်လှသဖြင့် ဘုန်းကြီးပျံ၊ ဘတော်ပျံ၊ မယ်တော်ပျံများ ကြိုကြိုက်သည့်အခါ ဆေးဖျော်စုတ်ဆေးအလုပ်များကို ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင် ကူညီတတ်သည်။ ရိုးသားဖြောင့်မတ်ပြီး သွက်လက်ဖျက်လတ်သဖြင့် စပ်ဆရာများက မောင်ချုံကို ဆရာဘုန်းတော်ကြီးထံ ခွင့်ပန်၍ ခေါ်ယူပြီး ပညာသင်ပေးသည်။

မောင်ချုံသည် စပ်လုပ်ငန်းကို အောက်ခြေမှစ၍ လေ့လာလုပ်ကိုင်ရရာ ဝါးခွဲသည့်အခါ ခွဲရသည်။ ငြိမ်းဆင်သည့်အခါ ဆင်ရသည်။ အောက်ခံဆေးသုတ်သည့်အခါ သုတ်ရသည်။ ခြူး၊ ပန်း၊ ကနုတ်တို့ကို ဆရာလုပ်သူက ကြောင်းပေးသည့်အခါ ဆေးဖြည့်ရသည်။ ခံဆေး၊ အုပ်ဆေး အကြောင်းကို သဘောပေါက်သင့်သလောက် ပေါက်လာသည်။ အတိုင်းအထွာ အချိုးအစားနှင့်ပုံစံထုတ်နည်း

များကိုလည်း သိမြင်လာသည်။ ရွှေမင်ငွေမင်တို့ကိုလည်း သူ့နေရာနှင့်သူ အကွက်
စေ့အောင် ရေးတတ်ခြယ်တတ်လာသည်။ နှီး၊ ဝါး၊ ကြိမ်တို့ဖြင့် ရုပ်လုံးရုပ်ကြွ လုပ်
ပုံလုပ်နည်းများကိုလည်း လက်တွေ့ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ရာမှ အခြေခံကို နားလည်
လာသည်။ ဒုမင်္ဂလ၊ သုမင်္ဂလခွဲခြား၍ လုပ်ရကိုင်ရသည့်မုမ်းမံဆင်ယင်မှုတို့ကို
လည်း တစတစ သိမြင်လာသည်။ စု၍စပ်၍ ပေါင်း၍ လုပ်ရကိုင်ရသည့် “စပ်” ခေါ်
ယာယီလုပ်ငန်း၏ အခြေခံကို မောင်ချို အတော်အသင့်သိမြင်နားလည်လာသည့်
အခါ မောင်ချို၏ ရှေ့ရေးကိုမျှော်ကိုး ဆရာဘုန်းတော်ကြီးက ပန်းချီတော်ဦးကြာ
ညွန့်၏ သား ဆရာစာထံသို့ပို့ပေးသည်။ ထိုအချိန်တွင် မောင်ချိုသည် ၁၄နှစ်သား
အရွယ်ရှိပေပြီ။ ဆရာစာထံတွင် တပည့်ခံယင်း ရွှေရေးပန်းချီ၊ ငွေရေးပန်းချီနှင့်
ဆေးရေးပန်းချီ ဆိုင်ရာ ရေးခြယ်ပုံများကို လေ့လာသည်။

ပန်းချီတော်ဦးကြာညွန့်၏ ရေးနည်းရေးဟန်များကိုလည်း ဆရာစာထံ
မှတဆင့် ကူးယူလေ့ကျင့်သည်။ ထိုသို့ကူးယူလေ့ကျင့်ရာ၌ ပုရပိုက်ပန်းချီမျိုးစုံ
ပါဝင်သည်။ ကန့်ကူဆံဖြင့် တကြောင်းဆွဲ ရေးဆွဲထားသော ပုံကြမ်းများပါဝင်သည့်
ပုရပိုက်အနက်များလည်း ပါသည်။ စနစ်ပုံ မြေပုံများလည်း ပါသည်။ စပ်ဆရာ
များထံတွင် တပည့်ခံစဉ်အခါက ဝါးခွဲလိုက် ငြမ်းဆင်လိုက် မဏ္ဍပ်ဆောက်လိုက်
ဖျက်လိုက် မိုးလိုက် ကာလိုက်ဖြင့် အကြမ်းထည်များကို ပင်ပင်ပန်းပန်း လုပ်ကိုင်ခဲ့ရ
သော်လည်း ဆရာစာထံရောက်ရှိသောအခါ မောင်ချိုသည် စပ်လုပ်ငန်းနှင့်အလွမ်း
ဝေးသွားပြီး အရိပ်ထဲမှာပင် အေးအေးလူလူနှင့် နေရ ထိုင်ရ ရေးရခြယ်ရပေ
သည်။ အထူးသဖြင့် လက်သေအောင် အသားကျအောင် ကောက်ကြောင်းကို နိုင်
နင်းအောင် လေ့ကျင့်ရသည်။ ပုရပိုက်အနက်တွင် ကန့်ကူဆံဖြင့် အကြိမ်ကြိမ် ရေး
ဆွဲရသည်။ လက်ရဲပြီ ပိုင်ပြီဆိုတော့မှ ပုရပိုက် ဖြူ သို့မဟုတ် မိုင်းကိုင်စက္ကူပေါ်တွင်
စုတ်တံသေးသေးချွန်ချွန်ဖြင့် အထပ်ထပ်အခါခါ ရေးဆွဲလေ့ကျင့်ရသည်။ ပင်ကိုယ်
ဇာတိအားဖြင့် အင်းဝနယ်မှ တောသားကလေး မောင်ချိုသည် ရွှေပင်နားတော့
ရွှေကျေးဆိုသည့်အလား ထီးရိပ်နန်းရိပ်အောက်သို့ တစတစ ရောက်ရှိလာသည့်
အခါ နန်းမူနန်းရာ နန်းဓလေ့တို့နှင့် တစတစ ယဉ်းပါးလာသည်။

ခြူး၊ ကနုတ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မှန်ကျ၊ စိန်တောင်၊ ရွက်ခေါက်၊ ရွက်လိပ်၊
ရွက်ပြန့်၊ မှတ်ထောင်၊ သဇင်ခွေ၊ ပွင့်ကပ် စသည့်ပုံစံအမျိုးမျိုးကို လေ့ကျင့်ရသည်။

အခြေခံမျဉ်း၊ ကောက်ကြောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပျော့ပျောင်းသည့်မျဉ်း၊ ပေါ့ပါးလွင့်ပျံသည့်မျဉ်း၊ လေးလံတည်ငြိမ်သည့်မျဉ်းနှင့် အရှိန်အဟုန်ပါသောမျဉ်းဟူ၍ မျဉ်းလေးမျိုးကို လေ့ကျင့်ရသည်။ ခြူး၊ ကနုတ်နှင့်မျဉ်းအမျိုးမျိုးကို ပိုင်နိုင်သည့် အခါမှ အရုပ်များကို တဆင့်တက်ပြီး ဆရာစာက ရေးဆွဲခိုင်းသည်။ ကနုတ်၊ နာရီ၊ ကပီ၊ ဂဇာ ခေါ် ရှေးမြန်မာပန်းချီလေးမျိုးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အခြေခံကို ပိုင်အောင် လေ့ကျင့်စေခြင်း ဖြစ်ဟန်ရှိပေသည်။

ဆေးရောင်ဖော်စပ်ပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တောင်တွင်း ညောင်ကိုင်းကျမ်း(ရှေးသုံးပန်းချီဆေးဖော်ကျမ်း)လာ အဆိုအမိန့်များကို အခြေပြု၍ ဆရာစာက မောင်ချိုအား လက်တွေ့ဖော်စပ်ရေးခြယ်စေသည်။ အချို့စာပိုဒ်များကို အာဂုံကျက်မှတ်စေသည်။ မောင်ချိုသည် စပ်ဆရာများထံတွင် စပ်လုပ်ငန်းများကို ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်ခဲ့စဉ်က စကားစိမ်းပင်မှ အခေါက်ကို ခွာယူ၍ထုရိုက်ပြီး စုတ်တံအကြမ်း အမျိုးမျိုးကို လက်တွေ့လုပ်ကိုင်ခဲ့ဘူးသော်လည်း စုတ်တံအချောအနုများကိုမူ ဆရာစာက လက်တွေ့လုပ်ကိုင် ပြသသည့်အခါတွင်မှ သဘောပေါက်နားလည်လာခဲ့ပေသည်။ ထိုခေတ်အခါက ပန်းချီ ဆရာတယောက် ဖြစ်ရန်မှာ ခြူး၊ ကနုတ်၊ ပန်းနှင့် အရုပ်ရေးခြယ်တတ်ရုံဖြင့် မလုံလောက်ပေ။ ကိုယ်တိုင် ဆေးဖော် စပ်တတ်ပြီး ဆေးစုတ်ကိရိယာများကိုလည်း ပြုပြင်လုပ်ကိုင်တတ်ပါမှ ပန်းချီလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေး၍ ရနိုင်ဘွယ် ရှိပေသည်။

ဆရာစာထံတွင် တပည့်ခံယင်း လက်တွေ့လေ့လာ ဆည်းပူးသည်တွင် မောင်ချိုသည် စုတ်တံအချောအနု ပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးဝင်သည့် ယုန်နားရွက်မွေး၊ နွားနားရွက်မွေး၊ ရှဉ့်နားရွက်မွေး၊ ခါ၏ အမွှေးအတောင်နှင့်ငှက်ကြီးဝံဘိုတို့၏ အမွှေးအတောင်များကို စုတ်တံဆောင်းတတ်လာသည်။ ယင်းအမွှေးအတောင်များကို စနစ်တကျရွေးချယ်စုစည်းကာ ၁၅ပင်၊ ၁၀ပင်၊ ငါးပင်၊ သုံးပင်၊ နှစ်ပင်စီခွဲ၏ ။ ထို့နောက်ပိုးကြိုးကလေးဖြင့် စည်းနှောင်ကာ သစ်စေးသုတ်ပြီး ဝါးရိုးတပ်၍ စုတ်တံအမျိုးမျိုးကို လုပ်တတ် ကိုင်တတ်လာသည်။

ထို့အတူ ရွှေဇဝါရေးနည်းကိုလည်း မောင်ချိုသည် အောက်ခြေမှစ၍ စနစ်တကျလေ့လာသည်။ အကြမ်းအားဖြင့် စုတ်တံဖြင့်ရေးပြီး ရွှေမင်ငွေမင်

ချခြင်းကို “ရွှေဇဝါ” ဟုခေါ်သည်။ ရွှေမင်ငွေမင် မချမီ သပန်းစေးကို ထန်းလျက် နှင့် ဖျော်စပ်ပြီး စုတ်တံနှင့်ရေးရသည်။ သဘောမှာ ကော်ရည်ဖြင့် အဝတ်ပေါ်တွင် ရေးခြင်းဖြစ်ပြီး ကော်ငွေကလေးရှိစဉ် ရွှေမင်ငွေမင်များချကြ(ကပ်ကြ)ရခြင်းဖြစ် ပေသည်။ ထိုသို့ကပ်ပြီး အသားသေတော့မှ ဂွမ်းဖြင့် ပွတ်ကြရသည်။ ဂွမ်းဖြင့် ပွတ်သည့်အခါ ကော်ဖြင့် ရေးထားသည့်နေရာတွင်သာ ရွှေက ကပ်ပြီးနေသဖြင့် ရွှေဖြင့် ရေးထားသလို ထင်ရသည်။

ရွှေဇဝါရေးနည်းကို အတော်အသင့် နိုင်နင်းပုံရသည့်အခါ ဆရာစာက မောင်ချိုအား ဆေးရေးပန်းချီနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အခြေခံများကို ပြသပေးသည်။ ဆေးရေးပန်းချီနှင့်တွဲဖက်၍ အရုပ်ရေးနည်းကိုပါ သင်ကြားပြသပေးရာ မောင်ချို ကလည်း ဇွဲကောင်းကောင်းဖြင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်သည်။

ပန်းချီတော်ဖြစ်လာပုံ

ခရစ်၁၈၇၈ခုနှစ်တွင် သီပေါမင်း နန်းတက်သည်။ မင်းတုန်းမင်းတရား ကြီးလက်ထက်တွင် ပန်းချီတော်အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သည့်ဦးကြာညွန့်သည် သီပေါ မင်းလက်ထက်တွင် ပန်းချီတော်အဖြစ် ဆက်လက်အမှုထမ်းပြီး နှစ်နှစ်ခန့်အကြာ တွင် ကွန်လွန်လေသည်။ ဦးကြာညွန့်ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ၁၈၈၁-ခုနှစ်တွင် သား ဖြစ်သူ ဆရာစာကို သီပေါမင်းက ပန်းချီတော်အဖြစ် ဆက်လက်သူကောင်းပြု သည်။ ထိုအချိန်တွင် မောင်ချိုသည် ဆရာစာထံတွင် ပန်းချီ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ပြုစု နေဆဲ များမကြာမီ မျက်စိကွယ်လေသည်။ ဆရာစာ မျက်စိကွယ်၍ အလုပ်ခွင်မှ အနားယူရသည့်အခါ မောင်ချိုကို ပန်းချီတော်အဖြစ် သီပေါမင်းက ချီးမြှင့်မြှောက် စားကြောင်း မှတ်သားရသည်။ လစာတော်ငွေ၃၅ ကျပ်ခန့် ရရှိကြောင်းကိုလည်း သိရှိရသည်။ ထို့ပြင် အီတာလျံပန်းချီဆရာနှစ်ဦးကိုလည်း နန်းတွင်း၌ ခေတ္တခန့် အပ်ထားကြောင်း အဆိုရှိသည်။

ခရစ် ၁၈၈၃-ခုနှစ်တွင် ဆရာချိုသည် ပန်းချီတော်အဖြစ် ချီးမြှင့်မြှောက် စားခြင်းခံရရာ ၁၇နှစ်သားအရွယ်တွင် နန်းတွင်းပန်းချီတော်ဖြစ်ပြီဟု ဆိုရပေ မည်။ မြန်မာစာပေလောက၌ ဦးဩ(စိန္တကျော်သူ)သည် အလောင်းမင်းတရားကြီး လက်ထက် မြန်မာ ၁၁၁၅-ခုနှစ် ၁၇နှစ်သားအရွယ်တွင် နန်းတွင်းစာဆိုတော်အ

ဖြစ် ချီးမြှောက်ခြင်းခံရရာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးကို စာပေယဉ်ကျေးမှု အနုပညာသမိုင်း တွင် မှတ်တမ်းတင်ရဖွယ် ရှိပေသည်။

ဆရာချိုသည် ပန်းချီတော်အဖြစ် အမှုထမ်းယင်း မျက်စိကွယ်နေသည့် ဆရာစာကို ဆက်လက်ပြုစုလုပ်ကျွေးသည်။ မြန်မာ့ရိုးရာပန်းချီကို ထိန်းသိမ်းရေး ဆွဲယင်း အီတာလျံပန်းချီဆရာနှစ်ဦးနှင့် ပညာချင်းဖလှယ်သည့်အခါ ဖလှယ် သည်။ အီတာလျံပန်းချီဆရာနှစ်ဦးက မြန်မာ့ရိုးရာကောက်ကြောင်းရေးဆွဲနည်း ကို ဆရာချိုထံတွင် ဆည်းပူးသလို ဆရာချိုကလည်း အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများ ရေးနည်းရေးဟန်ကို ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးထံတွင် ဆည်းပူးလေ့လာသည်။

ဆရာချိုသည် နန်းတွင်းသို့ ပန်းချီတော်အဖြစ် ရောက်ရှိသည့်အချိန် တွင် နေပြည်တော်၌ ပုံတူရေးခြယ်မှု ခေတ်စားလျက်ရှိပေပြီ။ ဦးကြာညွန့်အသက် ထင် ရှားရှိစဉ်ကတည်းက ကြိုးပမ်းရေးဆွဲခဲ့သည့် ပုံတူရေးခြယ်နည်းစနစ်သည်လည်း ရှိန်ရစပြုပေပြီ။ ခဲဖြင့်၎င်း၊ ဆေးရောင်စုံဖြင့်၎င်း မင်း၊ မှူးမတ်တို့၏ ပုံတူများကို တစတစ ရေးခြယ်လာကြရာ ရေးရိုးရေးစဉ် ရှေးရိုးမြန်မာ့ပန်းချီတွင် ပုံတူရေးခြယ် ရေးခြယ်နည်းသည် တကဏ္ဍအဖြစ် သက်ဝင်လှုပ်ရှားလာခဲ့ပေသည်။ ဆရာချို အပါအဝင် နန်းတွင်းပန်းချီတော်များသည်၎င်း၊ နန်း၏ ပြင်ပမှ ပန်းချီပညာရှင် များသည်၎င်း မိသားစုပုံနှင့်တဦးချင်းစီ၏ ပုံများကို အခါအခွင့်သင့်သလို ရေးခြယ် ကြရာပုံတူအဖြစ် လက်ရာဖြစ် လက်ရာမြောက်သည်လည်းရှိသည်။ မမြောက်သည် လည်းရှိသည်။ ဇာတ်နိပါတ်သရုပ်ဖော်ပုံများအကြားတွင် ပုံတူပန်းချီကားများကို ကြိုးကြားကြိုးကြား မြင်တွေ့လာရသည်မှာ အမြင်ဆန်းသလိုလိုရှိသည်။ မင်း၊ မှူး မတ်နှင့်ထေရ်ကြီးဝါကြီး ရဟန်းတော်များ၏ ပုံတူများကို စတင်ရေးခြယ်ကြရာမှ နောင်သောအခါ အရပ်သူအရပ်သားတို့၏ ပုံတူများကို တစတစ ရေးခြယ်သည့် အဆင့်သို့ ကူးပြောင်းရောက်ရှိလာခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဆရာချိုသည် ပုံတူရေးသည့်အခါ ရေးသည်။ မင်း၊ မိဖုရားတို့၏ ကောင်း မှု စေတီပုထိုးများတွင် နံရံပန်းချီရေးခြယ်သည့်အခါ ရေးခြယ်ရသည်။ တခါတရံ မင်း မိဖုရား သမီးတော် သားတော်ကလေးများကို ကြည့်ရှုမှတ်သားစိမ့်သာဌာ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့၊ ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်နိပါတ်တော်ထွက် ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းထွက်များ

ကို ကောက်နှုတ်စီစဉ်၍ ပုရပိုက်ဖြူပေါ်တွင် ဆေးရောင်စုံဖြင့် ခမ်းတော်ပစ္စည်းများကို မှတ်တမ်းတင် ရေးဆွဲခြင်း၊ ပုံစံထုတ်ခြင်း၊ မင်း မိဖုရားတို့၏ ကုသိုလ်တော်စေတီပုထိုးများကို ပုရပိုက်ဖြူဖြင့် ရေးကူးခြင်း စသည့်တို့ကိုလည်းပြုလုပ်ရသည်။

ထိုသို့ပြုလုပ်ရာမှ အနောက်နိုင်ငံ ပန်းချီနည်းစနစ်များကိုလည်း ဆရာဖြစ်သူဦးကြာညွန့်နှင့်ဆရာစာတို့နည်းတူ ကြိုးကြားကြိုးကြာ လေ့လာသည်။ အီတာလျံပန်းချီဆရာနှစ်ဦးအပြင် နေပြည်တော်တွင် နိုင်ငံခြားသားများ တစတစ အဝင်အထွက်များလျက်ရှိရာ ဆရာချိုအဖို့ နောက်နိုင်ငံနည်းစနစ်များကို ရှေးဆရာများထက် ပိုမို၍ ထိတွေ့လေ့လာခွင့် ရပေသည်။

ဆရာချိုတို့ခေတ်တွင် ပုရပိုက်ပန်းချီများသာမက ပိတ်၊ စက္ကူနှင့်ပိုးဖဲစသည့်ဖျင်များပေါ်တွင် ဆင်ရုပ်ရေးခြယ်မှုများ ခေတ်စားလျက်ရှိပေသည်။ ဆင်ရုပ်ပုံတို့ အလှအပအတူကသာမက စေ့စပ်ကြောင်းလမ်းမှု ပြုရာတွင်လည်း သားရှင်က သမီးရှင်ထံသို့ ဆင်ရုပ်ပုံပန်းချီကား လက်ဆောင်ပေးပို့လေ့ရှိကြောင်း မှတ်သားရပေသည်။ အမိပွယ်မှာ ဆင်ကဲ့သို့ ကြံ့ကြံ့ခိုင်ခိုင်ဖြင့် ထားပြီးသောကတိကို တည်ပါမည့်အကြောင်းသက်သေပြခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွားစသည့် တိရစ္ဆာန်များကို ရေးခြယ်ရာ၌ မြန်မာပန်းချီဆရာများသည် ထူးချွန်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် ဆင်ရုပ်ရေးခြယ်ရာတွင် လက်ရာအမြောက်ဆုံး ဖြစ်ပုံလေသည်။ ဆင်သည် မြန်မာတို့ စစ်ချီစစ်တက် ပြုလုပ်ရာ၌ အမြဲပါဝင်လေသည်။ စီးချင်းထိုးလေ့ရှိပေသည်။ မြန်မာ့သေနင်္ဂဗျူဟာတမျိုးဖြစ်သည့်စစ်ခင်းသဘင် ကျင်းပရာတွင်လည်း ဆင်များပါရစမြဲဖြစ်ပေသည်။ ဆင်ဖြူတော်သည် ရှေးမြန်မာမင်းများ လက်ထက်က အထွတ်အမြတ်ထားခြင်းခံရသည့် သတ္တဝါတမျိုးဖြစ်ပြီး နန်းတွင်းအဆောင်အယောင်တမျိုးအဖြစ် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားခဲ့ပေသည်။

မြို့သိမ်း အခမ်းအနားတွင်၎င်း၊ သင်္ကြန်တော်ခေါ်သည့်အခမ်းအနားတွင်၎င်း၊ မြို့ကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုသည့် အခမ်းအနားတွင်၎င်း မြန်မာဘုရင်များသည် ဆင်စီး၍ထွက်တော်မူလေ့ရှိပေသည်။ ဆင်၊ မြင်းဆိုင်ရာ ကြန်အင်လက္ခဏာ ကျမ်းနှင့်ပုရပိုက်များ ရှိခဲ့ဘူးရာ ဆင်ကို ရှေးမြန်မာတို့က ဦးစားပေး၍ အရေးတယူ ရှိခဲ့သည်မှာ သိသာထင်ရှားပေသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာပန်းချီဆရာတို့၏

ရေးကွက် ခြယ်ကွက်တွင် ဆင်သည် အဓိကအဖြစ် ပါဝင်လာခြင်းဖြစ်ပြီး ဆရာ ချုံ၏ မှတ်စုမှတ်တမ်းများတွင် ဆင်ရုပ်ပုံလေ့ကျင့်ခန်းများကို တွေ့မြင်ရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ကနုတ်၊ နာရီ၊ ကပီ၊ ဂဇာ ဟူ၍ ရှေးရိုးမြန်မာပန်းချီ လေးမျိုးလေးစား ရှိရာ ဂဇာခေါ် ဆင်ရုပ်ရေးနည်းရေးဟန်သည် ရှေးမြန်မာပန်းချီဆရာများ အစဉ် တစိုက်လေ့လာရေးဆွဲခဲ့ကြရသည့် လေ့ကျင့်ခန်းတမျိုးဟုလည်း မှတ်ယူနိုင်ပေ သည်။

နန်းတွင်းပန်းချီတော်တဦးအနေဖြင့် ဆရာချုံသည် မြေပုံ၊ ထွက်တော် မှုအခမ်းအနားနှင့် ဆင်ခင်း မြင်းခင်းပုံများကို ရံဖန်ရံခါ ရေးဆွဲပေးရသည်။ မြေပုံ များမှာ နယ်မြေအပိုင်စားပေးမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြို့စား၊ ရွာစား၊ နယ်စားများ အား သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေတရပ်ရပ်ကို ဘုရင်က အပိုင်စားပေးသည့်အခါ နယ်မြေ သရုပ်ပြ မြေပုံကိုပါ ပူးတွဲပေးအပ်လေ့ရှိသည်။ ထွက်တော် မှုအခမ်းအနားနှင့် ဆင် မင်းမြင်းခင်းပုံများကို များသောအားဖြင့် ပိတ်၊ ပိုး၊ ဖဲစသည့်ဖျင်များပေါ်တွင် ရေးခြယ်လေ့ရှိပြီး ပြည်ပမှ သံတမန်များနှင့် ဧည့်သည်တော်များကို လက်ဆောင် အဖြစ် ချီးမြှင့်ပေးအပ်လေ့ရှိပေသည်။

ယင်းသို့ ပေးအပ်သောပုံများတွင် တခါတရံ စားပွဲခင်းအဖြစ်အလှ ခင်း ကျင်းရန် ရည်ရွယ်ရေးခြယ်သောပုံများ ပါတတ်ပေသည်။ ထိုပုံမျိုးကို ရေးဆွဲသည့် အခါ ရေးဆွဲရိုးရေးဆွဲစဉ် တဖက်တည်း(တမျက်နှာတည်း)မှကြည့်၍ရအောင် လေးဖက်လေးမျိုးခွဲ၍ ရေးခြယ်လေ့ရှိပေသည်။ သို့မှသာ စားပွဲတွင် ထိုင်နေသူ လေးဦးသည် မိမိတို့နှင့်မျက်နှာချင်းဆိုင်စားပွဲခင်းမှ ပန်းချီပုံကို အသီးသီး မြင်ကြ ရပေမည်။ ဥပမာ - မြင်းခင်းသဘင်ပုံမျိုးကို ရေးခြယ်သည့်အခါ တဖက်တွင် မြင်း များ ခိုးစိုင်းနေဟန် ရေးခြယ်ပြီး တဖက်တွင် အလယ်၌ စိုက်ထူထားသည့်စက်တိုင် သို့ မြင်းကို ခိုးစိုင်းယင်း လှံဖြင့် ချိန်ရွယ်ပစ်နေဟန်ကို တွေ့ရတတ်ပြီး ကျန်သည့် နှစ်ဖက်အနက် တဖက်တွင် ဆိုင်းဝိုင်းဖြင့် ဖြေဖျော်နေပုံကို ရေးခြယ်၍ တဖက်တွင် မင်းမိဖုရားတို့ ကြည့်ရှုနေကြဟန်များကို ရေးခြယ်ထားတတ်ပေသည်။

ရှေးမင်းအဆက်ဆက်တို့လက်ထက်တွင် ဆက်သခဲ့သောဆင်ဖြူတော် များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆရာချုံသည် မူပွားများကို ရေးခြယ်ရသည့်အခါ ရေးခြယ်

ရပြီး ဆင်၊ မြင်းတို့၏ ကြန်အင်လက္ခဏာပြုပုရပိုက်များနှင့် အာကာသသျှတ္တရကျမ်း
လာ ၁၂ ရာသီခွင်နှင့်နေ့ လ နက္ခတ်ဆိုင်ရာများကိုလည်း ပုရပိုက်ဖြူတွင် ပန်းချီ
တော်အုပ်၏ အမိန့်အရ ရေးရခြယ်ရသည်။ နက္ခတ်ပုရပိုက် အမျိုးမျိုးကို
ရေးခြယ်ရာတွင် ဗေဒင်ပုရပိုက်များလည်း ပါသည့်အခါပါပေသည်။

အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ ဝန်ရှင်တော် အသည်ဝန် တိုင်တားမြို့စား မင်း
မင်းကြီးမဟာသီဟသူရက ဦးဆောင်ကြည့်ကြပ်၍ ရွှေနန်းတွင် ပန်းချီတော်များ
ရေးခြယ်မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည့် ရွှေနန်းလက်သုံး ပုရပိုက်များသည် မြောင်လှမြို့စား
နိုင်ငံခြားဝန်ထောက်မင်း မင်းကြီးသီရိမဟာဇေယျသူလက်ထက်မှတစ်ဆင့် သီပေါ
မင်း နန်းတက်သည့်အခါ ဝန်ထောက်တော် ဝက်မစွတ်မြို့စားမင်း မင်းကြီး
မင်းထင်မဟာစည်သူသို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်သည်။ ဝက်မစွတ်မြို့စားမင်းက တခါ
တရံ ပန်းချီတော်အုပ်၏ တာဝန်များကိုပါ ပူးတွဲထမ်းဆောင်ကာ ရွှေနန်းတွင်း ပန်း
ချီတော်များအား ယင်းပုရပိုက်များကို ကူးယူရေးဆွဲစေသည်။ ဆရာချိုသည် ရံဖန်
ရံခါ ရွှေနန်းလက်သုံး ပုရပိုက်ငါးဆူတို့များအနက်မှ သင့်တော်ရာပုံများကို ရွေး
ချယ် ကူးယူပေးရသည်။

ရေကင်း လှည့်လည်ရာတွင်၎င်း၊ ရေကြောင်းဖြင့် ချီတက်ရာတွင်၎င်း
စီးနင်းအသုံးပြုသည့် ပဉ္စရူပလှေတော်၊ သတ္တရူပလှေတော်၊ ဒွါဒသရူပလှေတော်၊
ကရဝိက်ဖောင်တော်စသည့် လှေတော် ဖောင်တော်အမျိုးမျိုးနှင့် ကန်တော့ခံ ထွက်
တော်မူရာတွင် မင်း၊ မိဖုရား၊ မှူးမတ်တို့ စီးနင်းမြဲဖြစ်သည့်ဝေါအမျိုးမျိုး၊ ရထား
အမျိုးမျိုးနှင့်စီးတော်ဆင်အမျိုးမျိုးတို့ကို မှတ်တမ်းတင် ရေးခြယ်ရသည်။ ဆင်
မြင်းအမျိုးမျိုးကို မှတ်တမ်းတင် ရေးဆွဲရာ၌ ကသည်းမြင်း၊ အက္ကပတ်မြင်းနှင့်
မြင်းခင်းသဘင်တွင် ပါမြဲဖြစ်သည့် မြင်းများပါမကျန်ခဲ့ပေ။ စည်တော်အမျိုးမျိုး
ကိုလည်း မှတ်တမ်းတင်ရလေရာ ရှေ့တော်ပြေး ဝင်စည် ထွက်စည်နှင့် တဖက်ပိတ်
စည်မျိုးစုံကိုပါ လေ့လာရေးခြယ်ရပေသည်။

ဝဲယာ မင်းခမ်းတော်ပစ္စည်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထီးဖြူတော်၊ ယပ်၊ ရေတ
ကောင်း၊ ကွမ်းအစ်၊ စလင့်ကြာကြီး၊ ကလပ်၊ ယပ်မား၊ ခြေခင်း၊ သံလျက်နှင့်
အုပ်စသည်တို့ကို စာရင်းကောက်ယူ၍ မှတ်တမ်းတင် ရေးခြယ်ရသည့်နည်းတူ

မဟာသင်္ကြန်တော် အခမ်းအနား၊ ရွှေနှင်းတော်ကြီးသိမ်း အခမ်းအနား၊ အိမ်ရှေ့ အိမ်တော်သိမ်းအခမ်းအနား၊ မင်းညီမင်းသားအိမ်သိမ်းအခမ်းအနား၊ များတော် မတ်တော်ကြီးတို့ အိမ်သိမ်းအခမ်းအနား၊ ထွက်တော်မူကြီးဖြင့် ရှေ့နောက် ဝဲယာ ဝင်းခင်း၍ ထွက်တော်မူရာတွင် ခင်းကျင်းရသည့်ဝတ္ထုပစ္စည်းမျိုးစုံ ပူဇော်ပွဲ မျိုး စုံကိုပါ မှတ်တမ်းတင် ရေးခြယ်ရပေသည်။ ထွက်တော်မူကြီးများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၁၈၆၅-ခုနှစ်က မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး ကျောက်တော်ကြီးဘုရားသို့ ထွက်တော် မူကြီးဖြင့် ထွက်တော်မူသည့်အခမ်းအနားမျိုးကိုလည်း ဆရာချိုတို့လို ပန်းချီတော် များသည် ပြန်လည်ကူးယူ၍ မှတ်တမ်းတင် ရေးခြယ်ကြရပေသည်။ ယင်းထွက် တော်မူကြီးသည် ကုန်းဘောင်ခေတ်နောက်ပိုင်း မြန်မာ့နန်းတွင်း မင်းပွဲသဘင်များ အနက် အကြီးကျယ်ဆုံး အခမ်းအနားဆုံးနှင့် အစုံလင်ဆုံး မင်းခမ်းမင်းနားတရပ် ဖြစ်ကြောင်း သိရပေသည်။

ရှေးမင်းတို့လက်ထက် သမီးတော်၊ တူမတော်၊ မြေးတော်တို့နှင့်တကွ မိဖုရား မောင်းမမိသံတို့၌ ဆင်ယင်ထုံးမြိတ်ရိုးဖြစ်သော မဏိကိုးပါး၊ လေး ပါးရာသီ၊ နဂါးပတ်ကျော့တွင်း၊ ပုလဲကွန်ချော၊ ရတနာမဏ္ဍိုင်၊ မောရဂီဝါ၊ ဟင်္သာစာခွန်၊ ပုဇင်းတောင်ဖြန့်စသည့် ဆံထိုး ၅၅ မျိုးအပြင် သားတော်များ သျှောင်ထုံးမင်္ဂလာအခမ်းအနားတွင် ဆင်ယင်မြဲ သျှောင်၁၂ရပ်၊ သမီးတော်များ နားထွင်းမင်္ဂလာအခမ်းအနားတွင် ဆင်ယင်မြဲ ရတနာစည်းပုံတော်လေးရပ်၊ နဖူး စီးပါ ရတနာပေါက်ချပ် သျှောင်ပုံ၊ နဖူးစွဲ ပရိတ်ချည်ကုံးပါ သျှောင်ပုံ ၁၀မျိုး၊ ကိုယ်ဝတ်ရွှေပုစွန်ဆီ အင်္ကျီတော်အမျိုးမျိုး၊ မလ္လိကာအဆင်တန်ဆာတော်၊ မဟလ္လတာ အဆင်တန်ဆာတော်၊ မကိုဋ်တော်လေးဆူ၊ မင်းဧကရာဇ်တို့၏ ဆင်ယင် မြဲ မကိုဋ်တော်၊ စိန္တာမဏိမကိုဋ်တော်၊ ဗြဟ္မာတန်ဆာမကိုဋ်၊ မကိုဋ်ထုတ်ပါ ရတနာ ပေါင်းတော်၊ သရဖူတော်၊ ဗောင်းထုပ်တော်၊ ဗြဟ္မာတန်ဆာ တုရင်တော်၊ သိကြား တန်ဆာ တုရင်တော်၊ မောက်တို၊ မောက်ရှည်နှင့်ကိုယ် ဝတ်အဆင်တန်ဆာတော် မျိုးစုံကိုလည်း ရေးရခြယ်ရပေသည်။

ထို့အတူ အိမ်ရှေ့မင်းနှင့်သားတော် သမီးတော်များအား ပေးသနား သည့်ဗောင်း၊ နားတောင်း၊ ဝတ်လုံ၊ စလွယ်၊ ဘွဲ့ဖြူများ၊ ထို့အောက် နေရာငါး သွယ်နေ များတော်၊ မတ်တော်တို့အား ရာထူးကြီးငယ်အလိုက် ပေးသနားသည့်

ဗောင်း၊ နားတောင်း၊ ဝတ်လုံ၊ စလွယ်၊ ဘွဲ့ဖြူများ၊ နန်းတွင်းနေသူတို့ အသုံးအဆောင်အမျိုးမျိုး၊ စည်းပုံ၊ ထိပ်ချုပ်ပန်းနှင့်ဖက်၍ ဝတ်ဆင်မြဲအင်္ကျီကြီး၊ လက်ဖျားတုရင်ရောင်အင်္ကျီကြီး၊ ရွှေထီးရွှေနန်းအဆက်ဆက်၊ အမိန့်တော်ထွက်၊ ထုံးမြတ်ရိုး၊ ဆံထုံးခုနစ်လုံးပုံ၊ ယင်းနှင့်တွဲဖက်၍ ဝတ်ဆင်မြဲ ဒွါဒရာပါ၊ လက်ဖျားနှစ်ဘက် တုရင်တပ် တန်ဆာကြီးလေးမျိုး၊ ပန်းသွယ်နားတောင်းအမျိုးမျိုး၊ ကတော်ကြီးတို့ဝတ်ဆင်သည့်ဆံထုံး၊ မြိတ်ရစ်၊ မြိတ်ဆံ၊ သိုရင်းအင်္ကျီ၊ ပုစွန်ဆီမြိတ်ဆက်တဘက်ပုံ၊ ပေါင်းကြီးညွန့်သွယ်နှင့်မုန်ပေါင်း၊ ရှမ်းပေါင်း၊ ယွန်းပေါင်း၊ ကုလားမျိုးပေါင်း၊ ပုဏ္ဏားသုံးမျိုးပေါင်း စသည့် ပေါင်းအမျိုးမျိုးကိုလည်း ရေးခြယ်မှတ်တမ်းတင်ရပေသည်။

ထို့ပြင် မှန်နန်းတော်အတွင်း ထားရှိသည့်သိကြား၊ ဗြဟ္မာ၊ စတုလောကပါလနတ်ရုပ်၊ ဒန္တိမုခနတ်တိုင်ကျမ်းထွက်၊ အဋ္ဌဝိသနတ် ၂၈၊ လောကီကျမ်းထွက်၊ သူရသတီ၊ စန္ဒီ၊ ပရမီသွာ၊ မဟာပိန္နဲ၊ ဂေါရမဲန္တနတ်၅၊ ရာဇမတ္တဏ်ကျမ်းထွက် ဗနီနတ်ကစ၍ မာရ်နတ်ရောက်နတ်ကြီး၁၅ပါး၊ ကိုယ်စောင့်နတ်၁၂ပါး၊ ရုက္ခစိုး၊ ဘုမ္မစိုး၊ အာကာသစိုး၊ ရိုးရာနတ်များနှင့်ဘေးတော်ဘုရားလက်ထက်တော်၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာများက လာရောက်ဆက်သသည့် ဇော်ဂျီ၊ ပုဏ္ဏား၊ လူ၊ မျောက်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကိန္နရ၊ ကျား၊ ဆင်၊ ကျီးဖြူ၊ ကုလားအုပ်၊ နွား၊ စာမရီ၊ မြင်း၊ ဆိတ်၊ ကရဝိက်၊ ဥဒေါင်း၊ ခြင်္သေ့၊ ကြက်၊ လူကဖွားသောဘီလူး၊ ဆင်ဖြူတော်၊ မျောက်ဖြူနှင့် ရခိုင်ပါကြေးရုပ်နှင့်အမြောက်အမျိုးမျိုးကို ရေးခြယ်မှတ်တမ်းတင်ရသည်။

မင်း၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို မှတ်တမ်းတင်ရာ၌ မင်းကွန်းခေါင်းလောင်းတော်ကြီး၊ ခြင်္သေ့တော်ကြီး၊ ဟံသာဝတီ၊ ရွှေတိဂုံခေါင်းလောင်း၊ သရက်တော၊ မဟာဝိဇယရံသီခေါင်းလောင်း၊ မဟာမုနိဘုရားရှင် ခေါင်းလောင်းတော်နှင့် စေတီပုထိုးအမျိုးမျိုးပါဝင်သည်။ အတိတ်နိမိတ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထူး၍နိမိတ်ရှိသောထီးဖြူတော်၊ နတ်နိမိတ်ပြု၊ ကောင်းကင်နိမိတ်ပြု၊ နေ့စဉ်ဝန်းသုံးထောင့်၊ တိမ်တံခွန်၊ ကြယ်တံခွန်၊ ကြောင်ကြွက်နိမိတ်များနှင့် အထူးအဆန်းအဖြစ် သစ်တိုသစ်မ၊ ငမန်းနံရိုး၊ လူပု၊ လူပျော့၊ ရေသူ၊ ညံ့ကောင်ရုပ်ပုံများကိုလည်း ရေးခြယ်မှတ်တမ်းတင်ရသည်။ ထင်ရှားကျော်စောသော မှူးမတ်များ၊ ပုဏ္ဏားများနှင့် ငါးအမျိုးမျိုး၊ ပန်းအမျိုးနှင့် သစ်ပင်အမျိုးမျိုးတို့ကို ရေးခြယ်မှတ်တမ်းတင်ရသည်။

ရွှေနန်းလက်သုံးပုဂ္ဂိုလ်များသည် နန်းခလေ့သရုပ်ဖော်ရုပ်ပြ စာအုပ်ကြီးများသဘာယ် ဖြစ်သည့်အတွက် မြန်မာ့နန်းတိုင်း၌ အရေးပါအရာရောက်သည်နှင့်အမျှ နန်းတိုင်းပန်းချီတော်အဖို့လည်း အမြဲထာဝစဉ် လက်ကိုင်ပြုရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာချိုသည် ပန်းချီတော်ဘဝတွင် ရွှေနန်းလက်သုံးပုဂ္ဂိုလ်များကို ကြေညက်အောင် အကြိမ်ကြိမ်လေ့လာ၍ ကူးယူရေးဆွဲရခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ရွှေနန်းတိုင်းဆိုင်ရာပုံအမျိုးမျိုး ပါဝင်သည့် ရွှေနန်းလက်သုံးပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်ရွှေဘုံနိဒါန်း၊ လောကဗျူဟာကျမ်း၊ မဟာမင်္ဂလာမင်းခမ်းတော်စသည့်စာပေများကို ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း လေ့လာသည့်အခါ မြန်မာ့နန်းတိုင်းယဉ်ကျေးမှု၏ အတိမ်အနက်နှင့် နန်းခလေ့ဖုံဖုံတို့ကို ပီပီပြင်ပြင် သိမြင်နိုင်ပေသည်။

ဆရာချိုတယောက် လူလားမြောက်၍ မြန်မာ့နန်းတိုင်း၌ ပန်းချီတော်အဖြစ် အမှုထမ်းနေသည့်ခေတ်ကာလတွင် မြန်မာရိုးရာပန်းချီသည် နံရံပန်းချီမှ ပုဂ္ဂိုလ်ပန်းချီသို့ ကူးပြောင်းခဲ့ပြီး ပုဂ္ဂိုလ်ပန်းချီများ အရှိန်ရ အားကောင်းစကာလဟုဆိုရမည်။ ပန်းချီအနုပညာသည်များသည်လည်း နန်းတိုင်းသို့ စုသေးစုနစာရင်းဝင်အဖွဲ့အစည်းတရပ်အနေဖြင့် စနစ်တကျရောက်ရှိလာကြပြီး ရွှေရေးပန်းချီ၊ ငွေရေးပန်းချီ၊ ဆေးရေးပန်းချီ တာဝန်အဆင့်ဆင့် ပန်းချီတော်၊ ပန်းချီတော်ခေါင်း၊ ပန်းချီတော်အုပ်ဟူ၍ ရာထူးဆင့်ဆင့်ဖြင့် နန်းခလေ့တို့ကို မှတ်တမ်းတင်နေချိန်ဖြစ်လေသည်။

အကြောင်းအရာပိုင်းအနေဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဂုဏ်တော်ဘွဲ့မှသည် ပဒေသရာဇ်ကေရာဇ်တို့၏ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ဆီသို့ ပြောင်းလဲ ကြိုးပမ်းအားထုတ်လာခြင်းမှာ ထူးခြားချက်တရပ်ဟုဆိုရပေမည်။ အနီးအဝေးစနစ်ပုံစံသစ်ဖြင့် လမ်းကြောင်းပြောင်းခဲ့သော်လည်း မြန်မာပန်းချီသည် သဘာဝနည်းစနစ်ဘက်တို့ လုံးလုံးလျားလျား ပြောင်းလဲခဲ့သည်ဟု မဆိုနိုင်သေးပေ။ အာရှရေးနည်းတမျိုးဖြစ်သည့်တရုတ်၊ ဂျပန်အနီးအဝေးစနစ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ထိုရေးဆွဲနည်းမှာ ပန်းချီကား၏ မြင်ကွင်းကို အထက်နှင့်အောက် ဖြန့်၍ဆန့်၍ ရေးဆွဲနည်းတမျိုးဖြစ်ပေသည်။

ဝတ္ထုပစ္စည်းအားလုံးကို ကြည့်သူ မြင်နိုင်စေရန်အလို့ငှာ ကောင်းကင်မှ

သို့မဟုတ် တိုက်ခေါင်မိုးပေါ်မှနေ၍ ကြည့်လျှင်မြင်ရဘိသကဲ့သို့ အပေါ်စီး မြင်ကွင်းကျယ်ရေးဆွဲနည်းမျိုးကို ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော ရေးဆွဲနည်းမျိုးကို တရုတ်နှင့်ဂျပန်ပညာရှင်များက “ ၄၅ ” ဒီဂရီပေါ်စီး မြင်ကွင်းကျယ်ရေးဆွဲနည်းဟူ၍ အမည်ပေးကြပေသည်။ အဓိကထား၍ ပြသလိုသောအရာဝတ္ထုသည်လည်း အမြဲတမ်းလိုလို ပန်းချီကား၏ အလယ်ဗဟိုတွင် မကျရောက်တော့ပဲ တခါတရံကား၏ အောက်ခြေတွင်ရှိတတ်ပြီး တခါတရံကား၏ အထက်ပိုင်းတွင်ရှိတတ်ပေသည်။ ဝတ္ထုပစ္စည်းအားလုံးကို အနီးအဝေး မခွဲခြားပဲ ရေးခြယ်ပြသခြင်းမျိုးဖြစ်လေရာ မျဉ်းကြောင်း၏ အနီးအဝေး၊ ဆေးရောင်၏ အနီးအဝေးစသည့် “သဘာဝနည်း” မှအနီးအဝေးစနစ်နှစ်မျိုးဖြင့် နှိုင်းယှဉ်၍ မရစကောင်းပေ။ သဘာဝနည်းတွင် အပေါ်စီးမြင်းကွင်းကျယ် ရေးဆွဲနည်းမျိုးပါရှိသော်လည်း အခြေခံတည်ဆောက်ပုံချင်း မတူညီသည့်ဝေးသည့်ဝတ္ထုပစ္စည်းကကြီးပြီး ဝေးသည့်ဝတ္ထုပစ္စည်းက သေးငယ်သည့်သဘောကိုလည်း မဆောင်တော့ပေ။ နဂိုဝတ္ထုပစ္စည်း ၏ ကြီးခြင်း ငယ်ခြင်းသာလျှင် ရှိပေတော့သည်။

တရုတ်၊ ဂျပန် ပန်းချီကားချပ်များတွင် အိမ်ခန်းအတွင်းရှိလူများကိုပါပြသလိုသည့်အတွက် ပန်းချီဆရာသည် အိမ်များကိုရေးခြယ်ရာ၌ ခေါင်မိုးကို မထည့်ပဲ ရေးခြယ်ထားသည်ကို ရံဖန်ရံခါ တွေ့ရတတ်ပေသည်။ အနီးအဝေးစနစ်သည် တရပ်နှင့်ဂျပန်ပန်းချီနယ်ပယ်၌ ၁၄-ရာစု နောက်ပိုင်းမှစ၍ ထွန်းကားခဲ့ကြောင်း အဆိုရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ရေးဆွဲပုံရေးဆွဲနည်းမျိုးကို ရှေးမြန်မာပန်းချီပန်းပုဆရာကြီးများက “နတ်ကြည့်” ရေးနည်းဟု မိန့် ဆိုကြပေသည်။

ဖော်ပြပါ အနီးအဝေးစနစ်ကို ၁၈-ရာစုမြန်မာပန်းချီလောကတွင် ကြိုးကြားကြိုးကြား တွေ့မြင်လာရပြီး ပန်းချီတော်ဦးကြာညွန့်၏ လက်ရာ ပုရပိုက်ပန်းချီများတွင် အများဆုံးတွေ့မြင်ရပေသည်။ ယင်းစနစ်ကို ဆရာစာနှင့် ဆရာချိုတို့က ဆက်လက်ကြိုးပမ်း အားထုတ်ကြရာ တစတစ တိုးတက်အောင်မြင်သည့် သဘောကို တွေ့မြင်ရပေသည်။ အထူးသဖြင့် ဆရာချိုရေးဆွဲသော မိသားစုပုံများမှ နောက်ခံတိုက်တန်းလျားများတွင် အထင်အရှား တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ ဆရာချိုသည် ယင်းအနီးအဝေးစနစ်မျိုးကို လေ့လာရေးဆွဲနေရာမှ သဘာဝနည်းမှ အနီးအဝေးစနစ်ဆီသို့ တဖြည်းတဖြည်း တစတစ ပြောင်းလဲရေးခြယ်သည်။ ရာခိုင်နှုန်း

ပြည့်အောင်မြင်မှုမရသော်လည်း ဆရာချို၏ လုံ့လ၊ ဝီရိယ၊ ဇွဲနှင့်ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုကြောင့် အတော်အသင့် အောင်မြင်သည် ဟုဆိုရပေမည်။

ပါတော်မူခေတ်နှင့် ဆရာချို

မြန်မာ ၁၂၄၇-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၈-ရက်နေ့ကား ပါတော်မူသည့်နေ့။ ဆရာချို၏ တသက်တွင် ထိုနေ့ကို မမေ့နိုင်ပေ။ အရှင်နှစ်ပါး ပါတော်မူစဉ်က ဆရာချို မုန်းနေပြည်တော်မှာပင်ရှိသည်။ အရှင်နှစ်ပါးအား ကြက်ငှက် ဖမ်းဆီးသလို လွယ်လင့်တကူ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားသည့်အဖြစ်ကို ဆရာချို မျက်ဝါးထင်ထင် မြင်လိုက်တွေ့လိုက်ရသည်။ ထိုနေ့က မန္တလေးတမြို့လုံး လှုပ်လှုပ်ရွရွ ဖြစ်၍နေသည်။ နန်းမြို့အတွင်း၌လည်း မငြိမ်သက်။ ဆရာချိုကိုယ်တိုင်လည်း ဆောက်တည်ရာမရ။ ထီးသုဉ်း နန်းသုဉ်းမြို့သုဉ်း သုံးသုညဖြင့် တနိုင်ငံလုံး သူ့ကျွန်ဖြစ်ရလေသည်။

အနုပညာသည်တို့လည်း ချီးမြှင့်အားပေးမည့်သူ မရှိတော့သဖြင့် ဝါးအစည်းပြေသလို ပြေကာ ဖရိုဖရဲဖြစ်ကြရလေသည်။ ကာလပျက်တွင် ဆရာချို မည်သို့ကြံရမည်ကို မတွေးတတ်။ အချို့သည် အောက်ရပ်အောက်ပြည်သို့ စုန်ဆင်းပြီး မခွာနိုင်သူ ပညာသည်တချို့နှင့် ရိုးရာမှုကို ဆုပ်ကိုင်ကာ တတ်ထားသည့်ပညာဖြင့်ပင် ဖြစ်သလို အသက်မွေးတော့မည်ဟု စိတ်ပိုင်းဖြတ်ထားသူ တချို့သာ မုန်းနယ်တခွင်တွင် ကြွင်းကျန်ရစ်သည်။ ရွှေရေးပန်းချီ ငွေရေးပန်းချီနှင့်ဆေးရေးပန်းချီစသည့် နန်းတွင်းပန်းချီအမှုထမ်းတို့၏ ဘဝသည် နေဝင်လေပြီ။ အရှင်နှစ်ပါး ပါတော်မူသည်တွင် ဆရာချိုကဲ့သို့သော နန်းတွင်းပန်းချီတော်များသည်လည်း ဘဝကို အနိုင်နိုင်ရုန်းကြရရှာသည်။

အချို့သည် စပ်ပန်းချီလုပ်ငန်းဘက်သို့ ကူးပြောင်းပြီး အချို့က မင်းဆွေမင်းမျိုးနှင့် သူဌေးသူကြွယ်များထံမှ ပုံတူကားများကို လက်ခံရေးဆွဲကြသည်။ အချို့က နန်းတွင်းပုရပိုက်မှ လက်ရာများကို မိတ္တူကူးဆွဲပြီး နိုင်ငံခြားသားများနှင့်စစ်ဗိုလ်များကို ရောင်းချကြသည်။ အချို့ကမူ နိရပ်နားချိများကို ဉာဏ်ပူဇော်ခအသင့်အတင့်ဖြင့် အလုပ်ဖြစ်ရုံသဘောရေးခြယ်ကြသည်။ ဆရာချိုသည် ဇနီးနှင့် သားငယ်သမီးငယ်တို့ကို လက်ဆွဲ၍ ဆွေမျိုးညာတီများရှိရာ အင်းဝဘက်သို့

ကူးလိုက် ပခုက္ကူဘက်တို့ပြောင်းလိုက် ရေစကြို ပေါက်တောဘက်သို့ ရွှေ့လိုက်ဖြင့် ဒုက္ခကြိုခဲ့သည်။ ပြေးယင်း လွှားယင်း ပြောင်းယင်း ရွှေ့ယင်း ခေတ်ဆိုးကြီးတွင် ဇနီးသည်ခမျာ ဆုံးခဲ့လေသည်။ ဆရာချုံသည် လူမမယ် သားနှစ်ယောက်နှင့်သမီး နှစ်ယောက်၏ ဝန်ကို ထမ်းယင်း ဘဝကို အနိုင်နိုင် ရှန်းခဲ့ရရှာသည်။ ထိုအတော အတွင်း အင်္ဂလိပ်တို့က မသင်္ကာသဖြင့် ဆရာချုံကို သုံးလမျှ အကျဉ်းချထားသည်။ ဆရာချုံ၏ ပန်းချီပညာကို မြတ်နိုးသဖြင့် ကာနယ်ဆလေဒင်က သူ့ထံတွင် အမှု ထမ်းရန် ဆရာချုံကို ခေါ်ယူဘူးသည်။ တိုင်းတပါးသားတို့လက်အောက်တွင် အမှု မထမ်းလိုသဖြင့် ထိုအခွင့်အရေးကို ဆရာချုံ မယူခဲ့ပေ။

သူ့ကျွန်ဘဝပါကလားဟု တွေးတော သုံးသပ်ယင်း ဆရာချုံသည် နောင် လာနောက်သားများ အမှတ်တရနှင့်ဇာတိမာန် တက်စီမံသောငှာ အရှင်နှစ်ပါး ပါ တော်မူပုံကို ပန်းချီရေးသည်။ လယ်ထွန်မင်္ဂလာသဘင်ကို ပြန်လည်ရေးဆွဲသည်။ ရှေးအခါက နန်းမြို့အတွင်း မင်း မှူးမတ်တို့ သွားလာနေထိုင်ကြပုံကို ပန်းချီ ခြယ်မှုန်းသည်။ တွေ့ကြုံခဲ့သည်တို့ကို ပြန်လည်ရေးမှတ်သည်။ ပိတ်ကားတွင်လည်း ရေးဆွဲသည်။ ပုရပိုက်တွင်လည်း ခြယ်မှုန်းသည်။ သို့သော် အားပေးမည့်သူမရှိ၊ ဝယ်သူချီးမြှင့်သူမရှိ၊ အခက်အခဲအမျိုးမျိုးကြားမှဆရာချုံသည် ထွက်ပေါက်ကို ရှာကြံခဲ့သည်။ အများမိုးခါးရေ သောက်သလို မသောက်လို၊ မိမိတတ်ကျွမ်းရာ ယုံကြည်ရာအလုပ်မျိုးကိုသာ လုပ်ကိုင်လိုသူဖြစ်သည်။

ဆရာချုံသည် ပိတ်များကို လက်မ ၂၀-ပတ်လည်အရွယ် အပိုင်းဖြတ် ကာ သစ်သားဖြင့် ဘောင်ကျက်လုပ်ပြီးနောက် ပုံတူရွှေခင်း နန်းမြို့ရိုးဘုရားပုထိုး နှင့် ဇာတ်နိပါတ်တို့ကို ရေးခြယ်သည်။ ပန်းချီကား နှစ်ဆယ်အစိတ်ခန့် စုမိသည့် အခါ ဆောင်းအကုန် နွေအကူး စပါးပေါ်ချိန်တွင် ကျင်းပလေ့ရှိသည့်ဘုန်းကြီးပျံ၊ ဘတော်ပျံ၊ မယ်တော်ပျံများမှာ တလားကြီးလောင်တိုက် စသည်များတွင် ချိတ်ဆွဲ ပြသ၍ ရောင်းချသည်။ တခါတရံ မဏ္ဍပ်အငယ်စားထိုးပြီး ပန်းချီကားများ ချိတ် ဆွဲ၍ဘုန်းကြီးပျံများတွင် ပြသသည်။ ၁၈၉၀-ပြည့်နှစ်လောက်တွင် ဆရာချုံသည် ထိုသို့တီထွင်ပြသကြောင်း မှတ်သားရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဦးဆုံး ကျင်းပ သော ပန်းချီပြပွဲမျိုးဟုဆိုရပေမည်။ နောင်သောအခါ ဆရာချုံကို အားကျ၍ အ

ခြားပန်းချီဆရာများကလည်း ထိုသို့ပြသကြောင်း သိရပေသည်။ ထိုခေတ်က အထက်အညာ ဘုန်းကြီးပုံများမှာ ပြပွဲသဖွယ်ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ထိုနည်းသည် ဗြိတိသျှတို့အဝင် ရတနာပုံခေတ်ဦး အထက်အညာမှ ပန်းချီဆရာများ၏ ထွက်ပေါက်ဟု ဆိုရကွယ် ရှိပေသည်။ ဆရာချိုသည် ပုံတူရှုခင်းနှင့်နိပါတ်တော်လာ အကြောင်းအရာ များကိုလည်း မကြာခဏ ရေးဆွဲလေသည်။ မင်းသားတယောက် မင်းသမီးနှစ်ယောက်နှင့် အခြေအရံများပါသောပုံများကို ဆရာချို အများဆုံး ရေးဆွဲလေ့ရှိပေသည်။ ယင်းပုံများတွင် ရှေးမြန်မာမင်းမှုထမ်းနှင့်နန်းတိုင်းသူ နန်းတိုင်းသားများ၏ ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှုကိုသာမက ရှေးမြန်မာအမျိုးသမီးများ ဆေးပေါ့လိပ် (ပြောင်းဖူးဖက်လိပ်) ကိုင်ဟန်နှင့်သားငယ်အား နို့တိုက်ဟန်များ ပါဝင်တတ်လေရာ ယခုခေတ် ပန်းချီဝါသနာရှင်များနှင့်နိုင်ငံခြားသားများ အထူးနှစ်ခြိုက်သဘောကျသည့်အနေအထားမျိုးဖြစ်ကြောင်း သိရပေသည်။

ယင်းပုံမျိုးကို ဆရာပုံနှင့်တကွ တပည့်များဖြစ်ကြသူ ဆရာမြို့၊ ဆရာသောင်၊ ဆရာသူ၊ ဆရာစော၊ ဆရာနှယ်၊ ဆရာအေး၊ နန္ဒမတ္တိဆရာနီ၊ ဆရာမြအစရှိသည့်ပန်းချီကျော်များလည်း အတုယူ ရေးဆွဲကြပေသည်။ ယင်းပုံမျိုးကို ဆရာချိုသည် ပန်းချီတော်ဘဝ သီပေါမင်းလက်ထက်ကတည်းက ရေးဆွဲလေ့ရှိသည်ဟု ပညာရှင်များက ပြောစမှတ်ပြုကြပေသည်။ ထိုခေတ်က ဆရာချိုရေးဆွဲသည့် မိသားစုပုံမျိုးကို မှူးမတ်အမျိုးအနွယ်များနှင့်လူကံထံတို့၏ အိမ်မှ ဧည့်ခန်းဆောင်တွင် အမြတ်တနိုး ဂုဏ်ယူချိတ်ဆွဲထားတတ်ကြပေသည်။ မန္တလေးနေပြည်တော်၌ ဆရာချိုနှင့်ခေတ်ပြိုင်မှာ ဆရာပုံဖြစ်သည်။ ဆရာပုံကား ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်ရေး ခြယ်ရာတွင် လက်ရာမြောက်သည်ဟု အဆိုရှိကြသည်။ ဆရာပုံသည် နိပါတ်ဆရာများရေးဆွဲလေ့ရှိသကဲ့သို့ တဇာတ်ထုပ်လုံးကို မရေးခြယ်ပဲ တကွက်ကောင်းကိုသာ ရွေး၍ ရေးခြယ်လေ့ရှိပေသည်။

အထူးသဖြင့် “မဟောသဓာပညာစမ်းခန်း” လိုပုံမျိုးသည် ဆရာပုံရေးခြယ်သည့်ကားများအနက် ပရိသတ်အကြိုက်ဆုံးတကွက် ဖြစ်ရပေသည်။

ထိုပန်းချီကားမျိုးကို ရေးခြယ်ရာ၌ ဆရာပုံနှင့်ဆရာချိုတို့သည် ကောက်ကြောင်းကို အခြေပြုကာ အလင်းအမှောင်အရောင် အနုအရင့်ကစား၍ အလုံး

အထည်ထွက်အောင် ကြိုးပမ်းရေးဆွဲကြပေသည်။ အလင်းအမှောင်ကို ထည့်သွင်း အသုံးအပြုသော်လည်း အဆင့်ကုန်အောင် ရေးခြယ်သည်မဟုတ်ပေ။ လုံးသည့် သဘော ပေါ်သည်ဆိုရုံမျှသာ ခြယ်မှုန်းခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ထူးခြားသည်မှာကား ထိုမိသားစုနှင့်ဇာတ်ကွက်သရုပ်ဖော်ပုံတို့တွင် တကယ့်ကျောက်မျက်အသေးစား များနှင့်ရွှေပြားငွေပြား ဘော်ကြယ်တို့ကို ထည့်သွင်းအသုံးပြုထားခြင်းပင်ဖြစ် သည်။ စလွယ်၊ ပုတီး၊ နားတောင်း၊ လည်ဆွဲ၊ ဆံထိုး၊ လည်ကပ်၊ ဘယက်စသည် တို့တွင် ရောင်စုံကျောက်မျက်ရတနာများ၊ ရွှေနန်း၊ ငွေနန်း၊ ရွှေပြား၊ ငွေပြားနှင့် ဘော်ကြယ်များကို ကော်နှင့်ကပ်ထားသည်မှာ ရတနာပုံခေတ် ပန်းချီလက်ရာများ အနက် တမူထူးခြားသည့်ကဏ္ဍဟူ၍ မှတ်တမ်းတင်ရဘွယ်ရှိပေသည်။ ဆရာချို သည် မဟာမြတ်မုနိရုပ်ပွားတော်မြတ်ကို ရေးခြယ်ရာတွင်လည်း စလွယ်၏ အလယ် ဗဟိုတွင် ပတ္တမြားကျောက်နီကို ကော်ဖြင့်ကပ်၍ ရေးခြယ်ထားသည်ကို တွေ့ရပေ သည်။ ထိုပန်းချီလက်ရာတို့တွင် ၁၆-ရာစုနှစ်များအတွင်းက အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ထွန်းကားခဲ့သော မဂိုပန်းချီ၏ အငွေ့အသက် လှမ်းလျက်ရှိသည်ကို တွေ့မြင်နိုင် ပေသည်။ မည်သို့ပင်ရှိစေ တိုင်းခြားမှ မူကိုမိုး၍ မြန်မာ့ရိုးရာပန်းချီတွင် ဆီလျော် အောင် ပြုပြင်သုံးစွဲတတ်သည့်ဆရာချို၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်းကို ချီးမွမ်းသင့်ပေ သည်။

ဆရာချိုရေးဆွဲသည့်ပုံများသည်၎င်း၊ ဆရာပုံရေးဆွဲသည့်ပုံများသည် ၎င်း၊ တပည့်များရေးဆွဲသည့်ပုံများသည်၎င်း တပုံနှင့်တပုံ ဆင်တူထိုးမှား ဆိုသလို ဖြစ်၍ နေတတ်ကြပေသည်။ အကြောင်းအရာတမျိုးတည်းကို ပန်းချီဆရာက တပုံ နှင့်တပုံ မထပ်အောင် ပြောင်းလဲရေးဆွဲရန် ကြိုးစားကြသော်လည်း မဖြစ်ပေ။ ပထ မပုံနှင့်ဆင်တူမျိုးသာ ဖြစ်၍လာပေသည်။ အနောက်နိုင်ငံများတွင် မူရင်းပုံကို တန် ဘိုးထားလေ့ရှိသဖြင့် တပုံရေးဆွဲပြီးပါက နောက်ထပ်ထိုပုံမျိုးကို ထပ်တူအပ်နှံ ရေး ဆွဲလေ့မရှိပေ။ ဤနေရာ၌ အရှေ့နှင့်အနောက် မြန်မာနှင့်ဥရောပခြားနားချက်ကို သတိပြုသင့်သည်။ မြန်မာပန်းချီဆရာများက ရေးဆွဲကတည်းက တမျိုးသားလုံး နှင့်ဆိုင်သည့် နိပါတ်တော်မှ ဇာတ်ကွက်ကို ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပန်းချီ ဆရာများက ထိုပုံမျိုးကို ထပ်တလဲလဲရေးဆွဲပေးကြခြင်းဖြစ်သည်။ တချက် စဉ်း စားရန်ရှိသည်မှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုံနှိပ်လုပ်ငန်း မထွန်းကားသေးသဖြင့် မူရင်းပန်းချီကို ရောင်စုံရိုက်ကူးမိတ္တူပွားရန်မှာ မလွယ်ကူလှပေ။

ဗြိတိသျှတို့က မြန်မာတနိုင်ငံလုံးကို သိမ်းပိုက်ပြီးပြီဆိုသော်လည်း အနေအထားမကျသေးပေ။ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးအတွက်အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးပမ်းနေရချိန် ဖြစ်သည်။ တနေရာနှင့်တနေရာ ကူးသန်းသွားလာရေးတွင်လည်း စိတ်မချရ၊ ရောင်းရေးဝယ်တာတို့လည်း ကမောက်ကမ ဖြစ်နေရာ ဝမ်းရေးအတွက် ပြည်သူတို့ အနိုင်နိုင်လုံးပန်းနေချိန်ဟု ဆိုရပေမည်။ ဝမ်းဝလူလိုပါမှ အနုပညာကို အားပေးနိုင်မည့်အခြေမျိုးတွင် ပြည်တွင်းမှ တိုင်းရင်းသားထက်ပြည်ပမှခရီးသည်နှင့် ဗြိတိသျှစစ်တပ်မှ စစ်ဗိုလ်များ၏ ဝယ်ယူအားပေးမှုကို အနုပညာသည်များ မျှော်ကိုးနေချိန်ဖြစ်ပေသည်။ ဘုန်းကြီးပျံ၊ ဘတော်ပျံများ ပေါ်ပေါက်ပါမှ ပြပွဲဖြစ်ရမည့်အခြေမျိုးကို ဆရာချုံသည် အားရကျေနပ်ခြင်း မရှိ။ အပေါင်းအသင်း၊ ရောင်းရင်း ပန်းချီပန်းပုနှင့်စပ်ဆရာများလည်း တမြို့စီတနယ်စီဖြင့် အကွဲကွဲ အပြားပြား ဖြစ်နေသည်ကို စုစည်းပေးမည်သူမရှိ။

ဝမ်းရေးအတွက် ဆရာချုံ ရရာအလုပ်ကို လက်ခံသည်။ ရရာအလုပ်ဆိုသော်လည်း မိမိတတ်ကျွမ်းသည့်ပန်းချီပညာဖြင့် ရိုးရိုးသားသား အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ရွှေနန်းတွင်းပန်းချီတော်ဘဝမှာကဲ့သို့ နေရာအတည်တကျမရှိ။ သိက္ခာမရှိ။ သွားရလာရ လုပ်ရကိုင်ရသည်မှာ ကသီလင်တ ဖြစ်သည်။ တခါတရံ အလှူမဏ္ဍပ် ဆင်ယင်မွမ်းမံရသည်။ တခါတရံ ပုရပိုက်အချို့ကို မိတ္တူကူးဆွဲပေးရသည်။ ဘုန်းကြီးပျံများ ကြုံကြိုက်သည့်အခါ စပ်(ခေါ်) ယာယီလုပ်ငန်းကို အများနှင့်ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ရသည့်အခါလည်း ရှိသည်။ ရွှေနန်းတော်အတွင်း၌ အမှုထမ်းစဉ်အခါက ပုရပိုက်ပန်းချီများဖြင့် သာ အများဆုံး စခန်းသွားခဲ့ရသူ ဆရာချုံသည် နန်း၏ ပြင်ပသို့ ရောက်ရှိသောအခါ အရပ်သားပညာသည်များနှင့် တစတစ ရင်းနှီးထိတွေ့လာသည်။ စပ်ပန်းချီပန်းပု ရုပ်လုံးရုပ်ကြွ လုပ်ငန်းများကိုလည်း ငါးယောက်တတွဲ၊ ခြောက်ယောက်တတွဲ၊ ခြောက်ယောက်တတွဲ၊ အစုဖွဲ့၍ လုပ်တတ်ကိုင်တတ်လာသည်။ ပြင်ပတွင် လုပ်ငန်းစုံသည့်အတွက် အတွေ့အကြုံလည်း တစတစရင့်ကျက်လာသည်။ ဒုမင်္ဂလ-သုမင်္ဂလဆိုင်ရာ ဆင်ယင်မွမ်းမံမှုအမျိုးမျိုးကိုလည်း တတ်ကျွမ်းနားလည်လာသည်။ ပန်းချီပန်းပု စပ်လုပ်ငန်းဟူသမျှကို အလုပ်မရွေး လုပ်ကိုင်နေသည်ဆိုသော်လည်း ယင်းလုပ်ငန်းတို့မှာ အမြဲတမ်း မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ဆရာချုံအဖို့ ဝင်ငွေမှန်သည်ဟု မဆိုနိုင်။ ဆောင်းအကုန် နွေအကူး ပြာသို၊ တပို့တွဲ၊ တပေါင်း၊ တန်ခူးတွင် ငွေရွှင်တတ်

သော်လည်း မိုးအခါ၌မူ ပြတ်လပ်၍နေတတ်သည်။

ဆရာချို၏ ဘဝသည် နှဲသမား၏ ပါးစပ်ကဲ့သို့ ပိန်လိုက်ဖောင်းလိုက်ဖြင့် ၁၂-နှစ်မျှကြာခဲ့သည်။ ထို ၁၂-နှစ်အတွင်း မန္တလေးမြို့ မိုးထားကျောင်းတိုက် ဆရာတော်ဘုရားကြီးပျံလွန်တော်မူရာတွင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ပုံတူကို ရေးဆွဲပေးဘူးသည်။ ရွှေဘိုနယ် ဇီးကုန်း၊ ထန်းတပင်နှင့်တမိုင်လောက်အကွာ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်ဆရာတော် ပျံလွန်တော်မူစဉ်အခါက တလားကြီး၊ လောင်တိုက်တို့တွင် ချိတ်ဆွဲရန် ကားလေးချပ် ရေးဆွဲပေးဘူးသည်။ မေမြို့၊ အနီးစခန်း၊ ဆင်ခေါင်းကြီးရွာ၊ သူကြီးဦးခေါင်းလောင်း၊ ဒေါ်အဲလင်တို့၏ အလှူမဏ္ဍပ်ကို တခမ်းတနားဆင်ယင်ပေးဘူးသည်။ ကသာခရိုင် မန်လည်မှ တကာတကာမများ အပ်နှံသဖြင့် မိသားစုပုံလေးချပ် ရေးဆွဲပေးသည်။ ဘုန်း တော်ကြီးကျောင်းများနှင့် အိမ်များတွင် ချိတ်ဆွဲ၍ ကိုးကွယ်ပူဇော်ရန်အလို့ ငှာ ရပ်ရွာလူထုက အပ်နှံသဖြင့် မဟာမြတ်မုနိပုံတော်ကိုလည်း အရွယ်အစားစား ရေးဆွဲပေးရသည်။ ထိုခေတ်က သုံးပေပတ်လည်အရွယ် ကားတချပ်ကို စားရိတ်ငြိမ်းဝဝိ/ရဘူးသည်။ သို့သော် အမြဲတမ်းဝင်ငွေမှန်သည်တို့၏ ဘဝသည် အာမခံချက် မရှိပေ။

ရရာကြုံရာကို လုပ်ယင်းကိုင်ယင်း ရှေ့ရေးကို ဆရာချို အမျိုးမျိုးစဉ်းစားကြည့်သည်။ ကိုယ့်ထီးကိုယ့်နန်းဖြင့် နေခဲ့ထိုင်ခဲ့ရသည့်ဘဝနှင့်တိုင်းခြား လက်အောက် သူ့ကျွန်ဘဝကို ဆရာချို ချိန်ထိုးကြည့်သည်။ အပြောင်းအလဲတို့မှာ မြန်ဆန်လှချေသည်။ နေရသည့်ဘဝချင်းလည်း ကွာလေသည်။ ရွှေနန်းတွင်း၌ သုံးနှစ်ခန့်ပန်းချီတော်အဖြစ် အမှုတော်ထမ်းရွက်ခဲ့သည်တို့မှာ အိမ်မက်ပမာ ဖြစ်နေပေပြီ။ မိမိတဦးချင်းအတွင်းဆိုလျှင် တာဝန်မကြီး။ လူမမယ်သားနှစ်ယောက်နှင့်သမီးနှစ်ယောက်အတွက်က အစအစအရာရာ နောက်ဆံင်င်ရသည်။ ဆရာချိုသည် အထက်အညာတွင် ဆက်လက်နေထိုင်၍ အသက်မွေးရန် ရင်လေးဘွယ် ဖြစ်နေသဖြင့် အောက်ရပ်အောက်ပြည် တနေရာရာသို့ စုန်သင့် မစုန်သင့် ချိတ်ချိတ်ဖြစ်နေဆဲ ဦးတိယ ဆရာတော် ဘုရားထံမှ စာရောက်ရှိလာသည်။ မောင်ချိုတို့သားအဖများ အောက်ရပ် အောက်ပြည်မလက်တို့ကို ပြောင်းရွှေ့လာကြရန်ဖြစ်သည်။

ဆရာတော် ဦးတိဿ

ဦးတိဿကား အမရပူ၊ ပလိပ်နယ်၊ ညောင်နီရွာသားဖြစ်သည်။ အမရပူရ တောင်ပြင် ကူကုံးကျောင်းတိုက်ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံပါးတွင် ပညာရည်နို့သောက်စို့ခဲ့ပြီးနောက် သာမဏောဘဝမှတစ်ဆင့် ရဟန်းဘောင်သို့ ကူးပြောင်းသည်။ အင်းဝတွင် ရဟန်းတက်ခဲ့ရာ ရေစကြို၊ ပေါက်တောမှတစ်ဆင့် အင်းဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ အခြေစိုက်လျက်ရှိသော မောင်ချို၏ မိဘများနှင့် ရင်းနှီးခဲ့သည်။ ဦးတိဿသည် စာပေပရိယတ္တိတွင် ထူးချွန်သဖြင့် “တိဿာဘိပဝရလင်္ကာရဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဂုရု” ဘွဲ့ဆက်ကပ်လျှူဒါန်းခြင်းခံရသည်။ ၁၂၃၀-ပြည့်နှစ်တွင် အမရပူရတောင်ပြင် ကူကုံးဆရာတော်ဘုရား ပျံလွန်ထော်မူလေရာ ဦးတိဿသည် ဆက်လက်သီတင်းသုံးရန် မပျော်တော့သဖြင့် ထိုနှစ် သီတင်းကျွတ်လဆုတ်၅ရက်နေ့တွင် အောက်ရပ်သို့ စုန်ဆင်းခဲ့သည်။

ပထမတွင် မအူပင်ခရိုင် မလက်တိုချောင်း တဖက်ကမ်း “ကျောင်း ရွာ” တွင် သီတင်းသုံးသည်။ ၁၂၄၀-ပြည့်နှစ်တွင် ခနောင်တိုတွင် တဝါဆိုသည်။ ၁၂၄၁-ခုနှစ်တွင် မလက်တိုရွာသို့ပြောင်းရွှေ့သီတင်းသုံးသည်။ ပထမဦးစွာ ပညာရည်နို့သောက်စို့ခဲ့သည့် အမရပူရတောင်ပြင် ကူကုံးတိုက်ကိုအစွဲပြု၍ မလက်တိုရွာ ကူကုံးကျောင်းတိုက်ဟူ၍ အမည်တွင်သည်။ ကူကုံးကျောင်းတိုက်တွင် ဆက်လက်သီတင်းသုံးယင်း စာပေပရိယတ္တိများကို ကြိုးပမ်းအားထုတ်ပြုစုခဲ့ရာ ကျမ်းပေါင်း၄၀-ကျော် ပြီးစီးသည်။ ၁၂၇၀(၁၉၀၉)ပြည့်နှစ်တွင် ဆရာတော် ဦးတိဿ ပျံလွန်တော်မူလေသည်။

ဆရာတော် ပဋ္ဌင်း၁၀-ဝါအရောက်တွင် မောင်ချိုမှာ သုံးခါလည်သာ သာမညာ ရှိသေးပြီး မောင်ချို ပန်းချီတော်အဖြစ် ရွှေနှန်းတော်အတွင်း ဝင်ရောက်ခစားနေသည့်အခါ ဆရာတော်သည် မအူပင်နယ်သို့ ရောက်ရှိနေပေပြီ။ မောင်ချို၏ မိဘဆွေမျိုးများသည် ဆရာတော်၏ ဆွမ်းကွမ်းတကာများ ဖြစ်ခဲ့ကြရာ မောင်ချိုကို ဆရာချိုတော်မမေ့ပေ။ မောင်ချိုတို့သားအဖတစု စားဝတ်နေရေးကသီလင်တဖြစ်မည်ကို ရိပ်စားမိသဖြင့် ဆရာတော်က အောက်ရပ်သို့ ခေါ် သူခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဆရာချိုသည် ကလေး လေးယောက်စလုံးကို တပါတည်း ခေါ်ဆောင်သွားလျှင် ဝန်လေးဘွယ် ဖြစ်မည်စိုး၍ သမီးနှစ်ယောက်ကို ရေစကြို ပေါက်

တောမှ ဆွေမျိုးများထံပို့ထားရန် စိတ်ကူးသည်။ သမီးနှစ်ယောက်ကို ဆွေမျိုးထံ ပို့ပြီးနောက် ဆရာချိုသည် သီပေါမင်း ပါတော်မူခါစက ခြံထောင့်တနေရာတွင် မြှုပ်နှံထားသည့် ငွေသား ၅၀၀နှင့်ရွှေတိုရွှေစကလေးများကို တူးဖော်ပြီး ကျစ်ကျစ်ပါအောင် ထုပ်သည်။ တိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်နေသည့် နန်းမြို့ရိုးပြာသာဒ်နှင့် နန်းမအဆောင်ဆောင်ကို လှမ်းမျှော်ကြည့်ရှုပြီးနောက် မဟာမြတ်မုနိဘုရားကြီးကို သွားရောက်ဦးခိုက်သည်။ ပြီးလျှင် သားကြီး မောင်မြနှင့်သားငယ်မောင်ခတို့ကို လက်ဆွဲပြီး လှေဆိပ်သို့ ဆင်းခဲ့သည်။

မလက်တို့

မအူပင်မြို့နယ် မလက်တိုရွာမှာ အထက်အညာနှင့်မတူ တမူခြားသည်ဟု ဆိုရဘွယ်ရှိသည်။ သစ်ပင်ပန်းမာလ်တို့ဖြင့် စိမ်းလန်းစိုပြေပြီး ဧရာဝတီမြစ်လက် တက်အတွင်းသို့ စီးဝင်လျက်ရှိသည့် မလက်တိုချောင်းက ရွာကို ရစ်ကာခွေကာဖြင့် စီးဆင်လျက်ရှိသည်။ အောက်ရပ်အောက်ပြည်၏ သဘာဝအရ ရာသီဥတုကအစ သာယာကြည်နူးဘွယ် ဖြစ်သဖြင့် ဆရာချိုတို့အဖို့ အမြင်ဆန်းလျက်ရှိသည်။ မြစ်ဝ ကျွန်းပေါ်ဒေသဖြစ်သဖြင့် ဆန်စပါးအထွက်ကောင်းသည်။ သို့ကြောင့် ရပ်ရွာစည်ပင်သာယာပြီး လူချမ်းသာ ပေါများသည်။ အိမ်ကြီးအိမ်ကောင်းလည်း ပေါများသည်။ အိမ်ကြီးအိမ်ကောင်းလည်း ပေါများသည်။

ကူကုံးကျောင်းတိုက်အတွင်းမှ ဇရပ်တဆောင်တွင် ဆရာချိုနှင့်သား များကို ဆရာတော်က တာဝန်ယူထားလေရာ ဆရာချိုတို့အဖို့ ပူစရာမရှိပေ။ ဘဝ သစ်သို့ရောက်လာသည့်နယ် ဆရာချိုသားအဘများမှာ အားရရွှင်လန်းလျက်ရှိကြ သည်။ ကျေးလက်၏ သဘာဝအရ ပန်းချီတော်ဆရာချို မလက်တိုသို့ ရောက်ရှိလာ သည့်သတင်းမှာ များမကြာမီ မောင်းထုရပဲနှင့် ပျံ့နှံ့သွားလေသည်။

ဆရာချိုကား သူ့ကျေးဇူးကိုသိတတ်သူဖြစ်ရာ ကူကုံးကျောင်းတိုက်ဝင်း အတွင်းရှိ ပထမအာရုံခံတန်ဆောင်းအတွင်း ချိတ်ဆွဲရန် ငရဲကြီးရှစ်ထပ် သရုပ် ဖော်ပန်းချီကားများကို ရေးခြယ်သည်။ ဆရာတော်ဦးတိဿက လိုအပ်သည့် ဆေး ပစ္စည်းများကို မှာကြားဝယ်ယူပေးသည်။ တစတစ သတင်းပျံ့နှံ့သွားရာ မအူပင်၊ ညောင်တုံး၊ ဖျာပုံစသည့် မြို့နယ်များမှ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်များနှင့် တကာ

တကာမများက ဆရာချိုထံ ဇာတ်၊ နိပါတ်၊ ရာဇဝင်ကားများအပ်နှံကြသည်။ အ
ဖျောက်၊ မလက်တို့စသည့်နယ်များမှ သုသာန်များတွင် ချိတ်ဆွဲရန် သံဝေဂရဘွယ်
ပန်းချီကားများကိုလည်း ဆရာချိုရေးဆွဲရန် သံဝေဂရဘွယ် ပန်းချီကားများကို
လည်း ဆရာချိုရေးဆွဲပေးရသည်။ မဟာမုနိနှင့်သာဝကနှစ်ဦး၏ ပုံတော်ကားနှစ်
ချပ်ကို ရေးဆွဲ၍ ဆရာတော်ဦးတိဿ အား လှူဒါန်းဘူးသည်။

ဆရာချိုသည် ပန်းချီပန်းပုနှင့်စပ်လုပ်ငန်း နိုင်နင်းကြောင်း၊ ကျွမ်းကျင်
သည့်ပညာသည်များနှင့်လည်း စနစ်တကျပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်တတ်ကြောင်းကို ရပ်
ဝေးရပ်နီးက သိရှိလာကြသည့်အခါ ဇလွန်မြို့မှဘုရားတကာများက ဇလွန်မြို့ ပြည်
တော်ပြန်ဘုရားတွင် အာရုံခံတန်ဆောင်း ဆောက်လုပ်ရန် ဆရာချိုထံ စကား
ကမ်းလှမ်းကြသည်။ ဆရာချိုနှင့်အဖွဲ့ သွားရောက်ပြီး ပထမဇလွန်မြို့ဟောင်းတွင်
ကိုးဘုံတန်ဆောင်းခေါ် အာရုံခံတန်ဆောင်းကြီးကို ဆောက်လုပ်သည်။ ပထမဘုံ
အထပ်တွင် ဆရာချိုကိုယ်တိုင် ရွှေဇဝါများ ရေးခဲ့သည်။ ၁၉၀၇-ခုနှစ်တွင် ဇလွန်
မြို့ဟောင်း၌ပင် မှန်လေးမှန်နှင့်သိမ်တော်ကြီးကို ဆောက်လုပ်သည်။ ကျောင်း
တကာ၏ ပုံကိုလည်း ရေးဆေးဖြင့် ပုံတူရေးဆွဲပေးရသည်။ ရောဝတီမြစ်ကြောင်း
ပြောင်းလဲလာသဖြင့် သိမ်တော်ကြီးကို မြို့ဟောင်းမှ မြို့သစ်သို့ ရွှေ့ရသည်။
၁၉၀၇-ခုနှစ်တွင် ပြီးစီးကြောင်း ကမ္ဘာလုံးထိထူးထူး ပြီး ယခု မဟာနဂဝံသသိမ်
ကျောင်းတိုက်ဝင်းအတွင်းတွင် တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

တကြိမ်က ရဟန္တာဟုကျော်ကြားသူ ပဲခူးဦးသီလ ပျံလွန်တော်မူရာ ဘုန်း
ကြီးပျံကို ဇလွန်မြို့တွင် တခမ်းတနား ကျင်းပသည်။ စပ်လုပ်ငန်းကို ဆရာချိုပင်
တာဝန်ယူ၍ တပည့်လက်သားများနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်သည်။ ဆရာတော်
ဦးသီလ၏ တပည့်မဖြစ်သူ ပဲခူးသူ စိန်မမက ဆရာတော်၏ ပုံတူနှင့်ဘုန်းကြီးပျံ
ကျင်းပပုံပန်းချီကားများ ရေးဆွဲပေးရန် ဆရာချိုထံ အပ်နှံသဖြင့် ဆရာချို ရေးဆွဲ
ပေးရဘူးသည်။ ထိုခေတ်က မအူပင်၊ ညောင်တုံး၊ မြောင်းမြ၊ ဖျာပုံ၊ ဘိုကလေး၊
ကျိုက်လတ်စသည့်အရပ်များတွင် ဘုန်းကြီးပျံများ ပေါ်ပေါက်ပါက ဆရာချိုတို့
လူစု၏ လက်ရာနှင့်မကင်းလှပေ။ ပညာယူလိုသဖြင့် ရွာခံစပ်ဆရာများကိုယ်တိုင်က
ဆရာချိုကို ပင့်ဖိတ်ပြီး အလုပ်လွှဲအပ်ပေးတတ်ကြသည်။ ဆရာချိုကလည်း ပူး
ပေါင်းလုပ်ကိုင်သည်။ ရသည့်အခကြေးငွေကိုလည်း မျှတအောင် ဝေခြမ်းပေး

တတ်သည်။ တကျောင်းတဂါထာ တရွာတပုဒ်ဆန်းဆိုသလိုရှိရာ အောက်ရပ် အောက်ပြည်မှ ပညာသည်များထံမှလည်း ကောင်းနိုးရာရာ နည်းစနစ်များကို ဆရာချို ဆည်းပူးသည်။ ပညာယူရာတွင် ဆရာချိုသည် မာန်မာနမရှိပေ။

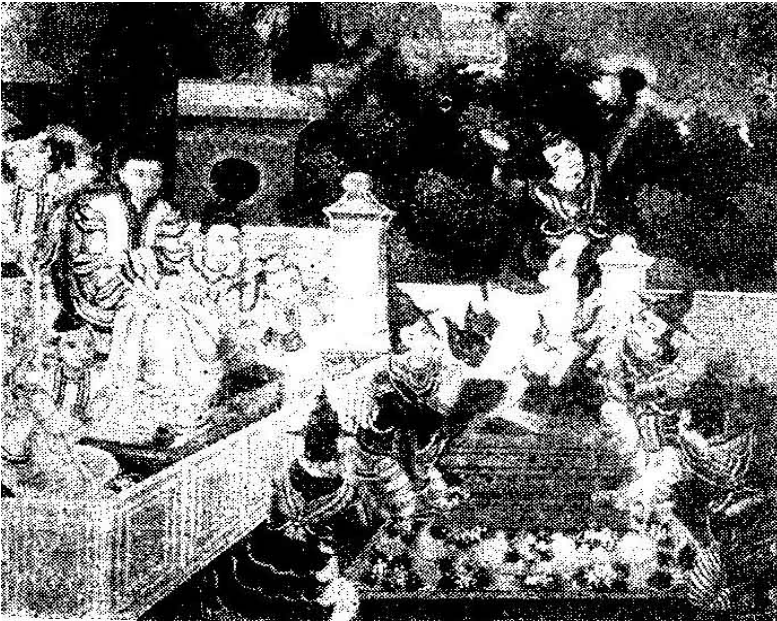
ဆရာချိုမလက်တိုသို့ ရောက်ရှိနေချိန် ၁၉၀၆-ခုနှစ်ခန့်တွင်တပည့်ဖြစ်သူ ဆရာမြကြီးသည် မန္တလေးမဟာမြတ်မုနိဘုရားကြီး၏ မြောက်ဘက်မုခ်တွင် နံရံ ပန်းချီများက ရေးခြယ်နေပေပြီ။ မန္တလေးတောင်ခြေမှ သုဓမ္မာဇရပ်တန်းများတွင် ဆရာအေးနှင့်တပည့်လက်သားများက နိပါတ်ကားများကို သွပ်ပြားများပေါ်တွင် ရေးကြခြယ်ကြလေပြီ။ ထို့အတူ ကုသိုလ်တော်ဘုရားကြီး၏ မုခ်လေးမုခ်တွင် လည်း နန္ဒမိတ္တဆရာနီနှင့်ဆရာမြကြီးတို့က ရာဇဝင်နှင့် နိပါတ်ကားများကို ရေးကြ ခြယ်ကြလေပြီ။ ရတနာပုံခေတ်နောက်ပိုင်းတွင် မန္တလေးကို ဗဟိုပြု၍ အထက် အညာတဝိုက်တွင် နိပါတ်ပန်းချီပေါ်ထွန်းစပြုချိန်ဟု ဆိုရပေမည်။ နံရံပန်းချီနှင့် ပုရပိုက်ပန်းချီများအစား ဘုရားကျောင်းကန် ဇရပ်စသည့် သာသနိကအဆောက် အအုံများတွင် နိပါတ်ပန်းချီများကို တစတစရေးခြယ်မှုမ်းမံလာကြရာ မြန်မာ့ ရိုးရာပန်းချီလမ်းကြောင်း ပြောင်းလဲလာသည့်သဘောပင် ဖြစ်ပေသည်။ တနည်း အားဖြင့် မြန်မာပန်းချီဆရာများအဖို့ ရေးကွက်ခြယ်ကွက် နယ်ကျယ်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ မလက်တိုရွာ ကူကုံးကျောင်းတိုက် ပထမအာရုံခံတန်ဆောင်းတွင် ဆရာချိုရေးခြယ်ခဲ့သည့် ငရဲကြီးရှစ်ထပ်သရုပ်ဖော်ပန်းချီကားများသည်လည်း နိပါတ်ကားမျိုးတွင် အကျုံးဝင်ပေသည်။

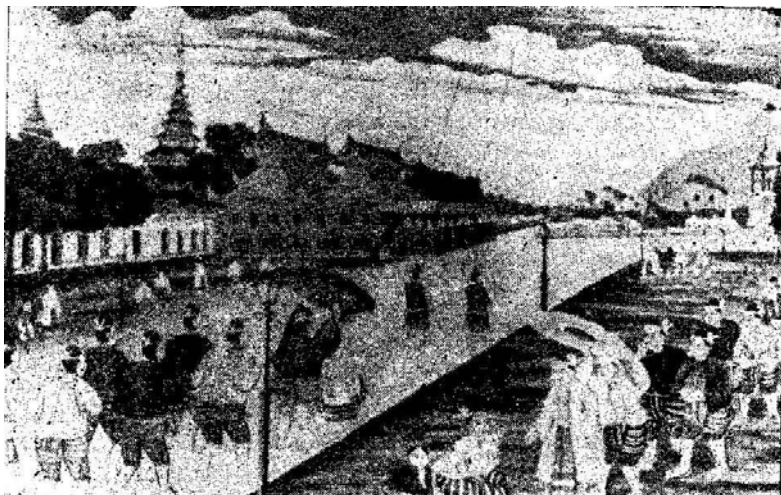
ဆရာချိုရေးဆွဲခဲ့သည့်ကူကိုးဆရာတော်၏ ပုံတူပန်းချီကား

ဆရာချိုမိသားစုပုံ

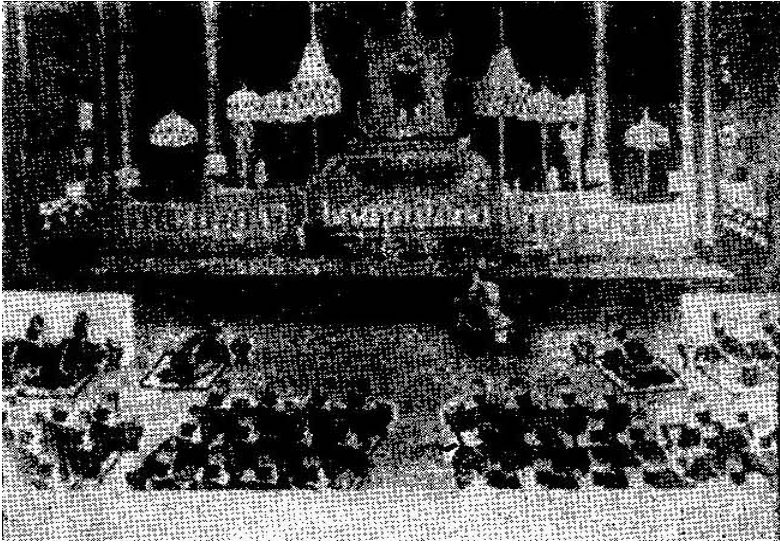
ဆရာချို၏ ဘုရားလောင်း လေးတော်တင်ခန်း

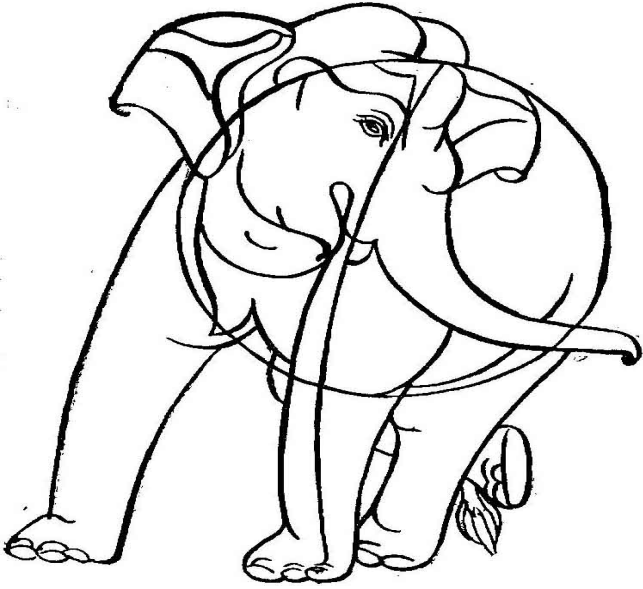
ကုန်းဘောင်ခေတ် နန်းမြို့တွင်း၌ သွားလာနေကြသည်ကို ရေးဆွဲထားပုံ

ရံရွှေတော်များ ခြံရံလျက်ရှိသော မင်းညီမင်းသားများပုံ

ကုန်းဘောင်ခေတ် ညီလာခံသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပပုံ

ဆရာချို၏ ဆင်ရုပ်ပုံကြမ်းတခု

ဆရာချို အရိပ်ခိုခဲ့သည့်ကူကုံးကျောင်းတိုက်ကြီး

ဒုတိယအိမ်ထောင်

မလက်တိုသို့ရောက်ရှိနေသော်လည်း ဆရာချိုသည် အထက်အညာ မန်းနှင့်အဆက်မပြတ်ပေ။ မန္တလေးသို့ပြန်သည့်အခါ ပြန်သည်။ဆွေမျိုးညာတိ များရှိရာ ရေစကြို၊ ပေါက်တောသို့သွားသည့်အခါ သွားသည်။ မန္တလေးမှတဆင့် အင်းဝ၊ မုံရွာ၊ ပခုက္ကူ၊ ရွှေဘိုမြို့နယ်များသို့ ဆက်လက်သွားရောက်ကာ ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ စပ်ညာသည်များနှင့် ဆွေးနွေးသည်။ ထိုညာသည်များနှင့် အဆက်အသွယ် ပြုလုပ်ထားကာ စပ်နှင့်ပန်းချီလုပ်ငန်းများကို ဆရာချိုလက်ခံ၍ လုပ်ကိုင်လေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၁၅ခု-နှစ်မတိုင်မီက အထက်အညာမှ ဘုန်းကြီးပျံနှင့် အလှူများတွင် ဆရာချို၏ လက်ရာများကို တွေ့ရခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဆရာချို၏ သားများ ဖြစ်သော ကိုမြ၊ ကိုခနှင့်တူကိုကျောက်နှင့်ကိုပုတို့သည်လည်း အထက်အညာတွင် အနေများကြရာ ဆရာချို၏ ကိုယ်စား၊ အချို့လုပ်ငန်းများကို လက်ခံ၍ လုပ်ကိုင်ပေးတတ်ကြသည်။

သားနှစ်ဦးနှင့်တူနှစ်ဦးစလုံး ပန်းချီပန်းပုတွင် ဝါသနာထုံပြီး တူနှင့်သား များအပေါ် ဆရာချို၏ ဩဇာ ညောင်းခွဲသဖြင့် လုပ်ငန်းအဝဝကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာ၌ ဆရာချိုအဖို့ အဆင်ပြေခဲ့သည်။ ပန်းပုပညာသည်များအနက်မှ ဆရာချိုသည် ပခုက္ကူ၊ စဉ့်ကူးနယ်မှ ဆရာသိန်း၊ ဆရာအောင်နှင့်ဆရာတောတို့ကို တော်တော်ရင်းနှီးပုံရသည်။ မလက်တို၊ ကူကုံးကျောင်းတိုက်ကြီးကို တိုးချဲ့ဆောက်လုပ်သည့်အခါ ဆရာအောင်ကို ခေါ်ယူ၍ ပန်းပုလုပ်ငန်းများကို ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်သည်။ ဆရာအောင်ကို အကြောင်းပြု၍ ပခုက္ကူနယ်မှ ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့်တကာတကာမ များကလည်း အလှူမဏ္ဍပ်များ မှမ်းမိရန် ကိစ္စပေါ်သည့်အခါ ဆရာချိုကို တဆင့် အကြောင်းကြားခေါ်ယူကြသည်။

ပန်းချီတော်ဟူသော အရှိန်အဝါကြောင့်တကြောင်း လက်ရာမြောက်ပြီး အသိုက်အဝန်းနှင့်အပေါင်းအသင်းကောင်းသောကြောင့်တကြောင်း၊ မလက်တို တွင် ဆရာချိုပန်းချီလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုခဲ့ရာ၌ ခက်ခက်ခဲခဲ ရှိခဲ့ပုံမရပေ။

မလက်တိုရွာ ကူကုံးကျောင်းထိပ် မြစ်ဝပိုင်းတွင် ဦးရွှေချိုနှင့်ဒေါ်မိုးတို့ မိသားစုများ နေထိုင်ကြသည်။ ဦးရွှေချို - ဒေါ်မိုး တို့သည် ဆရာတော်၏ပစ္စည်း လေးပါး ဒါယကာများဖြစ်ကြရာ ဆရာတော်နှင့်ခင်မင်ရင်းနှီးပြီး ကျောင်းသို့ အဝင်အထွက်များကြသည်။ ရှေးအနွယ်တော်များမှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားသူများ ဖြစ်ကြသဖြင့် ဧရာဝတီသဘောကို လက်မှတ်မဲ့စီးခွင့်ရသည်။ ဘုရားတကာ ကျောင်း တကာဟု ထင်ရှားပြီး ရပ်မိရပ်ဖသဘာဝဖြစ်နေကြရာ ဦးရွှေချို - ဒေါ်မိုးတို့မှ သား သုံးဦး သမီးခြောက်ဦး ထွန်းကားသည်။ မွေးချင်းပေါက်ဖော် အားလုံးလိုလို အိုးအိမ်ခွဲခြား ထူထောင်နေကြသော်လည်း ပဉ္စမမြောက်သမီးဖြစ်သူ ဒေါ်ငွေခင်သည် အပျိုကြီးဘဝဖြင့် မိဘနှစ်ပါးကို ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုစုလုပ်ကျွေးလျက်ရှိသည်။

ဒေါ်ငွေခင်ကား အောက်သူပီပီ အသားလတ်လတ် အရပ်ပူပူပြတ်ပြတ် ငရဲကိုယ်နှင့် ကြည့်ပျော်ရှုပျော် ရုပ်မျိုးဖြစ်သည်။ ရိုးသား၍ ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ့သည်။ အိမ်မှုကိစ္စဟူသမျှကိုလည်း နိုင်နင်းသည်။ ဆရာချို မလက်တိုသို့ ရောက်ပြီး လေးနှစ်ခန့်ကြာသည့်အခါ တရွာလုံးနှင့်ခင်မင်ရင်းနှီးသွားသည်။ ထိုသို့ခင်မင်ရင်း

နီးသည့်မိတ်သက်ဟများတွင် ဒေါ်ငွေခင်တယောက်လည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ လပြည့်လကွယ်နှင့် ဥပုသ်နေ့တိုင်း ဒေါ်ငွေခင် ကိုယ်တိုင် ကျောင်းသို့လာရောက်၍ ဆွမ်းအုပ်ပို့ရာမှ ဆရာချုံနှင့်ဒေါ်ငွေခင်တို့ မျက်မှန်းတန်းမိကြသည်။ ထို့နောက် ဆရာချုံသည် ဦးရွှေချို - ဒေါ်မိုးတို့၏ အိမ်သို့ အဝင်အထွက်များလာသည်။ မုဆိုးဘိုဖြစ်သည်မှအပ ဆရာချုံ၏ အကျင့်စာရိတ္တနှင့်လုပ်ရည်ကိုင်ရည်တို့မှာ ဆိုဘွယ်မရှိသည့်အပြင် ဆရာတော်နှင့်တကွ ရပ်ရွာလူထုကလည်း လိုလိုလားလားရှိကြရာ ၃၂-နှစ်အရွယ် အပျိုကြီးဒေါ်ငွေခင်သည် ရှေးရေစက်ကံဆုံသဖြင့် ဆရာချုံနှင့် အကြောင်းဆက် ပေါင်းဖက်ခဲ့လေသည်။

ဤတွင်ဆရာချုံ၏ ဒုတိယဘဝ အစပြုသည်ဟု ဆိုရပေတော့မည်။ သံယောဇဉ်ကြီးတချောင်း ဆရာချုံကို ရစ်ပတ်လိုက်လေပြီ။ အထက်အညာတွင် မငြိမ်မသက်နှင့်မို့ စားဝတ်နေရေး အခက်အခဲရှိနေဆဲ ဆရာတော်ဦးတိဿ မှာ ကြားချက်အရ ဆရာချုံ အောက်ပြည်သို့ စုန်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း အောက်ရပ်တွင် အခြေစိုက်ရန် မူလက ရည်ရွယ်ချက် မရှိခဲ့။ ယခုမူ အိုးသစ်အိမ်သစ် ဘဝသစ်ဖြင့် ဆရာချုံသည် အောက်ပြည်အောက်သားသဖွယ် ဖြစ်နေပေပြီ။ ဆွေမျိုးညာတိများနှင့် ရွှေနန်းတော်ကြီးကို အောက်မေ့သတိရ လွမ်းဆွတ်သော်လည်း ဒေါ်ငွေခင်ဆိုသည့် သံယောဇဉ်ကြီးက ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့လျက်ရှိ ပေသည်။

ဒုတိယအိမ်ထောင်ဆက်ပြီး တနှစ်ခန့်ကြာသည့်အခါ ဆရာချုံ ရေစကြိုသို့ ခေတ္တပြန်ပြီး သိမ်ဆောက်လုပ်သည်။ မိမိ၏ ကျေးဇူးရှင်ဖြစ်သူ ဆရာတော်ဦးတိဿ၏ ပုံတူကိုလည်း ရွှံ့ဖြင့် ထုလုပ်ပြီးနောက် ဆေးခြယ်သည်။ ထို့နောက် ဆရာတော်ကြီး၏ ပုံတူရုပ်တုကို ဖောင်ဖွဲ့၍ ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတလျှောက် ရေစကြိုမှသည် ဟင်္သာတ၊ ဇလွန်မြို့များသို့တိုင်အောင် မျောသည်။ ဖောင်ဆိုက်ကပ်ရာ မြို့နယ်များက ဆရာတော်ကြီး၏ ရုပ်တုကို ပူဇော်ပသကြရာ ဘုရားပွဲတော်တမျှ စည်ကားကြောင်းသိရသည်။ ထို့နောက် ဆရာတော်ကြီး၏ ရုပ်တုကို ကျွန်းသားဖြင့် ဆက်လက်ထုလုပ်သည်။ ဖောင်ဖွဲ့၍ မျောခဲ့ရာ မလက်တိုသို့ရောက်သည်တွင် ရပ်ရွာလူထုက အခမ်းအနားဖြင့် ရုပ်တုတော်ကို ကူးကုံးကျောင်းတိုက်သို့ ပင့်ဆောင်ကြသည်။

ပုံတူ၊ ရုပ်တု၊ ရုပ်လုံးများကို ထုလုပ်သည်ဆိုသော်လည်း ဆရာချိုသည် အသင့်ရိုက်ပြီးသား ဓာတ်ပုံများကို မှီငြမ်းပြု၍ ထုလုပ်ရသည် မဟုတ်ပေ။ ဆရာတော်ကြီးကို မျက်မြင်ကြည့်ရှုလေ့လာ ရေးဆွဲထားသည့် ပုံကြမ်းများကိုမှီး၍ ထုလုပ်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ပုံတူရေးခြယ်ရာတွင်၎င်း၊ ပုံတူထုလုပ်ရာတွင်၎င်း ဆရာချိုမည်မျှ အလေ့အကျင့် များပြားခဲ့သည်ကို အကဲခတ်နိုင်ပေသည်။

ဆရာချိုသည် မန္တလေးသို့ ခေတ္တသွားရောက်၍ တူ ကိုကျောက်နှင့် ကိုပုတို့လက်ခံထားသည့် လုပ်ငန်းတချို့ကို လက်စသပ်နေဆဲ ဆရာတော်ဦးတိဿ ပျံလွန်တော်မူသည်။ ဆရာတော်၏ တပည့်တပန်းများ လာရောက်အကြောင်း ကြားကြသည့်အတွက် ဘုန်းကြီးပျံကို တခမ်းအနား ကျင်းပနိုင်ရန် စပ်ဆရာဆရာသိန်း၊ တူ ကိုကျောက်နှင့်ကိုပုတို့ကိုပါ တပါတည်း ခေါ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ ဆရာချိုသည် တိုက်အုပ်ဆရာတော်များ၊ ကျောင်းတကာတကာမများနှင့် စုဝေးတိုင်ပင်ပြီး ဘုန်းကြီးပျံကို ခမ်းခမ်းနားနား ကျင်းပရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်သည်။ ဆရာချိုသည် မိမိ၏ ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ကြီးအား နောက်ဆုံး ပြုစုသည့်အနေဖြင့် ထူးထူးခြားခြား ခမ်းခမ်းနားနားဖြစ်အောင် စီမံသည်။ တလားကြီး၊ လောင်တိုက်၊ စဉ်ရှင်၊ နတ်လမ်းစသည်တို့ကို ကြာရှည်ခံရန် ရည်ရွယ်၍ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် စက္ကူနှင့်ဝါးတို့ကိုမသုံးပဲ သစ်သားဖြင့် ဆောက်လုပ်ရန်စီစဉ်သည်။ လိုအပ်သည့်ငွေကြေးကို ရပ်ရွာက လုံးဝတာဝန်ယူထားရာ အကြီးကျယ်ဆုံး အခမ်းအနားဆုံး ဖြစ်အောင်သာ ဆရာချို အစွမ်းကုန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ဖို့ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် မအူပင်၊ ညောင်တုံး၊ ဖျာပုံတိုက်မှ စပ်ဆရာနှင့်လက်သမားဆရာများကို စုစည်းသည်။ သစ်သားပန်းပု အပြောက်အမုန်းနှင့် နှီးဝါးဖြင့် ရုပ်လုံးရုပ်ကြွ ပြုလုပ်တတ်သူ ပညာသည်များကိုလည်း ခေါ်ယူသည်။ ပခုက္ကူနယ်မှ မိတ်ဟောင်းဆွေဟောင်း လုပ်ဖော်ကိုင်ဘက်များဖြစ်ကြသူ ဆရာအောင်နှင့်ဆရာတောတို့ကလည်း လာရောက်ကူညီကြသည်။ သားကိုမြနှင့်ကိုခတို့လည်း မလက်တိုသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိနေကြရာ ဆရာချို လုပ်ရကိုင်ရသည်မှာ သိုက်သိုက်ဝန်းဝန်း ရှိလှပေသည်။

ဆရာချိုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘယ်ခေတ်ဘယ်အခါကမှ ဆောက်လုပ်ဘူးခြင်း မရှိခဲ့သည့်အဆောက်အအုံမျိုးကို ဆောက်သည်။ လေဒဏ်မိုးဒဏ်ခံနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ အောက်ခြေကအစ အမျိုးအစားကို ပြောင်းလဲလုပ်ကိုင်သည်။ တခန်းလျှင် ခုနစ်တောင်ခန့်ဖွဲ့ပြီး ခုနစ်ပင်×ကိုးပင် အခြေခံ၍ တလားကြီးကို

ဆောက်လုပ်သည်။ ပြီးလျှင် ပျဉ်ကာ၍ သွပ်မိုးသည်။ တလားကြီးနှင့်လောင်တိုက် စသည့်တို့ကို သုံးနှစ်ကြာ ဆောက်လုပ်ရသည်။ တလားကြီးမှာ မည်မျှမြင့်သနည်း ဆိုလျှင် ကုက္ကိုပင် နှစ်ပြန်နီးပါးခန့်ရှိသည်။ ထိုခေတ်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကြီး ကျယ်ဆုံးနှင့်အခမ်းနားဆုံး ဘုန်းကြီးပျံတပွဲဟု ဆိုရမည်။

ဘုန်းကြီးပျံကျင်းပပြီးသည့်အခါ ဆရာချုံတို့အဖွဲ့ ဆောက်လုပ်သည့် လောင်တိုက်ကြီးကို ရပ်ရွာလူထုက နှမြောသဖြင့် မီးမရှိပဲ အလောင်းတော်ကို လူထုက ဝေဇယန္တာအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး နှစ်စဉ်ပူဇော်ပသကြသည်။ နောင်အခါ လောင်တိုက်ကြီးအတွင်း ပွဲခံကြသည်။ နှစ်ကာလကြာညောင်း၍ တဖြည်းဖြည်း ယိုယွင်းပျက်စီးခဲ့ရာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ဖြစ်ခါနီးတွင် လောင်တိုက်ကြီးမှာ ခါးတပိုင်း ပြတ်ကျသွားသည်။ ခါးတပိုင်းပြတ်ပင်လျှင် ကုက္ကိုပင်ထိပ်ဖျားမျှ မြင့်မားသည်။ ဂျပန်ခေတ် တလျှောက်လုံး လောင်တိုက်ကြီးအတွင်းမှာပင် ပွဲခံကြသေးသည်။

သစ်သားဖြင့် ကြီးကျယ်ခမ်းနားသည့်တလားကြီး၊ လောင်တိုက်များ ဆောက်လုပ်သည်ကို တဆင့်တဆင့် ကြားသိကြသည့်အခါ ရပ်ဝေးရပ်နီးက လာရောက်ကြည့်ရှုကြသည်။ အလှူငွေများ ဝိုင်းဝန်းထည့်ကြရာ ဘုန်းကြီးပျံမှာ မျှော်မှန်းသည်ထက်စည်ကားပြီး ကြီးကျယ်ခမ်းနားသွားသည်။ အထက်အညာမှ စပ်ဆရာများလည်း လာရောက်ကြည့်ရှုကြပြီး ဆရာချုံ၏ အတွေးအခေါ်နှင့် လုပ်ရဲကိုင်ရဲသည့်သတ္တိကို ချီးကျူးကြသည်။ အထူးသဖြင့် ဆရာချုံသည် ပညာသည်များကို စနစ်တကျ စုစည်းတတ်သည်။ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း စည်းကမ်းတကျနေထိုင်သည်။ ပညာသည်ဟူသောသိက္ခာကို ထိန်းသည်။ ဆရာချုံ၏ အကျင့်သီလနှင့်သိက္ခာ သမာဓိတို့ကို လုပ်ဖော်ကိုင်ဘက်ပညာသည်များနှင့် တပည့်များက လေးစားယုံကြည်ကြသဖြင့် ဆရာချုံ ထိုမျှအောင်မြင်စွာ စည်းရုံးပြီး ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဒုမင်္ဂလ သုမင်္ဂလာဆိုင်ရာ မွမ်းမံဆင်ယင်မှုသမိုင်းတွင် ထိုမျှကြီးကျယ်ခမ်းနားသည့် လောင်တိုက်ကြီးမှာ ကရင်သူပုန်အရေးအခင်း ဖြစ်ပွားစဉ် ၁၉၄၉-ခု ဇန်နဝါရီလ ၂၂ရက်နေ့မလက်တိုရွာ တရွာလုံးကို မီးလောင်တိုက်သွင်းရာတွင် လောင်တိုက်ကြီးလည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရလေသည်။ ဆရာချုံ၏ တသက်တာတွင် အကြီးကျယ် အခမ်းနားဆုံး လက်ရာဖြစ်သည့် တလားကြီး၊ လောင်တိုက်စသည်တို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဓာတ်ပုံအထောက်အထား မှတ်တမ်းဟူ၍ ဘာမျှမယ်မယ်

ရရ မကျန်ရစ်ခဲ့သည်မှာ ဝမ်းနည်းဘွယ်ကောင်းပေသည်။

ဆရာချိုကား အသားလတ်လတ် အရပ်မနိမ့်မမြင့် အလွန်မွန်ရည်၍ သိမ်မွေ့ပုံရသည်။ ဆေးပေါ့လိပ်ကြိုက်သည်။ အဝိုရတ် ဝါသနာထုံသည်။ သူ့ကျေးဇူးကို သိတတ်သည်။ စည်းကမ်းကြီးသည်။ ဘာသာရေးတွင်လည်း ကိုင်းရှိုင်းသည်။ ရှေးအခါက ရောင်နောက်တွဲ ထုံးလေ့ရှိပြီး ရန်ကုန်ရောက်ခါမှ ကတုံး တုံးကြောင်း သိရသည်။ ပန်းချီရေးဆွဲလျှင် သီချင်းကလေး တညည်းညည်းဖြင့် ရေးဆွဲတတ်သည်။ ပညာကို ဝှက်၍မထားတတ်။ မသိနားမလည်၍ တပည့်ခံလျှင် ကျကျနန သင်ကြားပြသ ပေးလေ့ရှိသည်။ နေမှု၊ ထိုင်မှု၊ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုတွင် အလွန်မြန်မာဆန်သူ ဖြစ်သည်။ မန္တလေးမှ ပန်းချီဆရာဦးကြီးထက် ၁၁နှစ်ခန့်ငယ်သည်။ ရန်ကုန်မှ ပန်းချီဆရာဆရာမြစ်ထက် ၁၂နှစ်ခန့် ကြီးသည်။

ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်း

၁၉၁၁-ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ဆရာချိုသည် မလက်တိုရွာမှတစ်ဆင့် ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းရွှေ့သည်။ ဇနီးဒေါ်ငွေခင်နှင့်အတူ သားကိုမြနှင့်ကိုခတို့ ပါလာကြသည်။ တူ ကိုကျောက်နှင့်သမီးမတင်ပု၊ မတင်ဥတို့မှာ ရေစကြို ပေါက်တောနှင့် မလက်တိုကို ကူးလိုက်သန်းလိုက်ရှိကြသည်။ ဘုန်းကြီးလမ်းနှင့်ကျုံးကြီးလမ်းဒေါင့်မှ (ယခင်အဆွေတော် ဆံသနေရာ) နှစ်ထပ်ပျဉ်ထောင်အိမ်လေးခန်းတွဲတွင် ဆရာချိုတို့သားအမိ သားအဖများ ငှားရမ်းနေထိုင်ကြသည်။

အစပထမက ဆရာချို ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရန်အစီအစဉ် မရှိခဲ့ပေ။ သီပေါမင်း ပါတော်မူခါစ အထက်အညာတွင် မငြိမ်မသက် ဖြစ်ပွားနေဆဲ ဝမ်းရေးအတွက် အခက်အခဲရှိမည်အထင်နှင့် ဆရာတော်ဦးတိယ၏ မှာကြားချက်အရ ဆရာချို အောက်ပြည်အောက်ရွာ မလက်တိုသို့ စုန်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ မလက်တိုမှတစ်ဆင့် မအူပင်၊ မြောင်းမြ၊ ဖျာပုံ၊ ဟင်္သာတ၊ ဇလွန်၊ ညောင်တုံး၊ ပုသိမ် စသည့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများသို့ မကြာခဏရောက်ရှိသည့်အခါ အောက်ရပ်အောက်ပြည်၏ အေးချမ်းမှု စည်ပင်သာယာမှုနှင့် ရောင်း ဝယ်ဖောက်ကားမှုတို့ကို တစတစ သိမြင်လာသည်။ စုတ်၊ ဆေး၊ ဖျင်၊ စက္ကူအစရှိသည့် ပန်းချီပစ္စည်းများလည်း ပေါများလေရာ အထက်အညာမှာထက် လုပ်ခင်းကိုင်းခင်း ပေါကြွယ်ပြီး

စားဝတ်နေရေး အဆင်ပြေဘွယ်ရှိမည်ဟုယူဆပုံရသည်။ ဇနီးဒေါ်ငွေခင်ကလည်း ပြောင်းခြင်း ပြောင်းလျှင် မန္တလေးပြောင်းမည့်အစား ရန်ကုန်သို့သာ ပြောင်းရွှေ့စေချင်သည်။ အရှင်နှစ်ပါး ပါတော်မူသဖြင့် အထက်အညာတွင် ဆက်လက်နေထိုင်ရန် စိတ်ပျက်မိသည်နှင့်အမျှ မြန်မာ့ရိုးရာ ပန်းချီတဖြည်းဖြည်း မွေးမှိန်စပြုလာသည်ကိုလည်း ရိပ်စားမိသည်။ ထို့ပြင် သားကြီးနှစ်ယောက်ကို မြေတောင်မြှောက်ပေးလိုသည့် ဆန္ဒလည်းရှိပြန်ရာ ရန်ကုန်တွင် အခြေခိုင်ပါက ရေစကြို ပေါက်တောတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သည့် သမီးနှစ်ယောက်ကို ရန်ကုန်ခေါ်ပြီး သားအမိ သားအဖတစု သိုက်သိုက်ဝန်းဝန်းနေထိုင်ရန် ရည်မှန်းချက်ဖြင့် ဆရာချို ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဆရာချိုနေထိုင်သည့်အိမ်နှင့်မလှမ်းမကမ်းစားလွယ်ခတ်နေရာ ယခင်ပညာဗိမာန်အဆောက်အအုံနေရာတွင် နန်းတော်ရုပ်ရှင်ရုံ ရှိသည်။ ယခုဗိုလ်ချုပ်ဈေးနေရာတွင်လည်း ထိုစဉ်အခါက ရုပ်ရှင်ရုံများ ဆောက်လုပ်ထားသည်။ မြန်မာရုပ်ရှင်ရုံများ ဆောက်လုပ်ထားသည်။ မြန်မာရုပ်ရှင် မပေါ်သေးသဖြင့် အင်္ဂလိပ်နှင့် တရုတ်ဇာတ်ကားများခေတ်စားနေချိန်ဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်အခါက ရုပ်ရှင်နှင့် ပတ်သက်သည့်ကြော်ငြာကားချပ်များကို နိုင်ငံခြားမှ ရိုက်နှိပ် ယူဆောင်လာခြင်းဖြစ်ပေသည်။ များသောအားဖြင့် ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားမှ အချို့ဇာတ်ကွက်များကို ဓာတ်ပုံရိုက်ပြီး ပုံကြီးချဲ့၍ ပုံနှိပ်ထားခြင်းဖြစ်ရာ ဆေးရောင်စုံရေးခြယ်သည့် အရုပ်များကဲ့သို့ ဆွဲဆောင်မှုအားမကောင်းလှပေ။ ရုပ်ရှင်ရုံပိုင်ရှင်များကလည်း ကြော်ငြာကားကောင်းကောင်းဖြင့် ကြော်ငြာလိုစိတ် ပြင်းပြနေဆဲ ဆရာချိုကလည်း လက်တွဲစမ်း၍ ကြော်ငြာကား ရေးဆွဲလိုစိတ်ထက်သန်နေခိုက်တွင် ဆရာချိုနှင့်ရုံပိုင်ရှင်တို့ ဆက်သွယ်မိကြသည်။ ထိုအခွင့်အရေးကို ဆရာချို လက်လွှတ်မခံ။ အင်္ဂလိပ်တရုတ် ရုပ်ရှင်ပုံစံတစ်မျိုးကို ဆရာချိုစမ်းသပ် ရေးဆွဲသည်။ တစ်စတစ်ဖြင့် ဆရာချိုနာမည်ထွက်လာသည်။ ဆရာချိုရေးဆွဲသော ပုံစံတစ်မျိုးမှ အထူးသဖြင့် ဆင်ရုပ်နှင့်ကျားရုပ်များသည် လက်ရာမြောက်ပြီး သဘာဝကျလှလေရာ တနေ့တွင် အိန်အန်တောင် ကျားတံဆိပ် ဆေးကြော်ငြာများ အပ်နှံလေသည်။ ကျားသူဌေးနှင့်ဆက်သွယ်မိသည့်အချိန်မှစ၍ ဆရာချို၏ နေရေးစားရေးမှာ ပူပင်စရာ မလိုတော့ပေ။

ကျားသူဌေးသည် ဆရာချို ရန်ကုန်မရောက်မီက ဆေးကြော်ငြာများကို မြန်မာနှင့်တရုတ်ပန်းချီဆရာအချို့ထံတွင် အပ်နှံဘူးသည်။ ကျားရုပ်များသည် လှပသော်လည်း အားမာန်မပါသဖြင့် အသက်မဝင်ပဲရှိသည်။ ဆရာချိုက ကျားရုပ်များကို နိုင်နိုင်နင်းနင်း ရေးဆွဲနိုင်မှန်းသိသည့်အခါ ကျားဆေးတိုက်ကြော်ငြာများ ရေးလိုက်၊ ရုပ်ရှင်ပုံစတာ ကြော်ငြာများ ရေးလိုက်ဖြင့် တဖြည်းဖြည်း လက်ရာတက်လာသည်။ သားကိုမြဲနှင့်ကိုခတ္တကလည်း ဝိုင်းဝန်းလုပ်ကိုင်ပေးရာ ဆရာချိုနှင့်သားအဖများ ပန်းချီလုပ်ငန်းဟူ၍ တစတစ ထင်ပေါ်လာသည်။

လေးနှစ်ခန့် ကြာသည့်အခါ လုပ်ငန်းတစတစ အရှိန်ရလာခဲ့ပြီး တပည့်လက်သားများနှင့် တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်လိုသည့်အတွက် အခြားသူစိမ်းများကို မခေါ်ယူတော့ပဲ တူ ကိုကျောက်နှင့်ကိုပုတို့ကို ရန်ကုန်သို့ခေါ်ယူသည်။ များမကြာမီ ကျားသူဌေးက ကိုပု၏ နေပုံထိုင်ပုံနှင့် ရိုးသားမှုကို သဘောကျလှသဖြင့် သားအမှတ်ဖြင့် သားအမှတ်ဖြင့် မွေးစားလိုသည့်အကြောင်း ဆရာချိုထံ ခွင့်ပန်လေရာ ဆရာချိုကလည်း ရှောရှောရှူရှူဖြင့် ခွင့်ပြုလေသည်။ ကျားသူဌေး စင်္ကာပူသို့ တနှစ်တခေါက် ပြန်တိုင်းလိုလို ကိုပု ပါသွားတတ်ပြီး နောင်အခါ တရုတ်အသိုင်းအဝန်းတွင် အောင်ဘွန်ပုဟူ၍ အမည်တွင်သွားလေသည်။

ဆရာချို ပန်းချီရေးဆွဲနေသော်လည်း ဝါသနာကို မပျောက်နိုင်၊ အားလပ်သည့်အခါ သရက်တောကျောင်းတိုက်အတွင်းသို့ သွားရောက်၍ ဖိုးထိုးလေ့ရှိသည်။ အဂ္ဂိရတ်ဆိုင်ရာ သိုက်သမိုင်းနှင့်ကျမ်းစာအုပ်များကို ရှာဖွေဖတ်ရှုသည်။ ရပ်ရေးရွာရေးကိစ္စများကိုလည်း မေ့လျော့လေ့မရှိ။ ဘီဘီအမ်အေ (ခေါ်) “ပုညကုသလဗဟုကရအသင်း” တွင်အသင်းဝင် လူကြီးတဦးအဖြစ် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည်။ ရပ်ရွာနှင့်သင့်တင့်အောင် ပေါင်းသင်း နေထိုင်တတ်သည်။ မြန်မာ့ထီးနန်းကို သိမှီလိုက်သူပန်းချီတော်တဦးဖြစ်၍တကြောင်း၊ နာယကဂုဏ်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်၍တကြောင်း ဆက်ဆံသူများက ဆရာချိုကို အလွန် ရိုသေကိုင်းရှိုင်းကြသည်။

ဆရာချိုတို့ ရန်ကုန်ရောက်ရှိပြီး တနှစ်အတွင်း ဇနီးဒေါ် ငွေခင်သည် သားဦးကလေးမွေးဖွားသည်။ မောင်အေးကြည်ဟုအမည်တွင်သည်။ နှစ်နှစ်ခန့်ကြာ

သည့်အခါ သမီးမိန်းကလေးတဦးကို ဖွားမြင်ပြန်သည်။ မတင်နုဟုအမည်တွင်သည်။ ရန်ကုန်တွင် အခြေချနေထိုင်ကြသော်လည်း ဆရာချိုတို့မိသားစုများသည် မလက်တိုနှင့် အဆက်မပြတ်ပေ။ မလက်တို ကူကုံးကျောင်းတိုက်တွင် ဆရာတော် ဦးတိဿ ပျံလွန်တော်မူပြီးသည့်နောက် ဆရာတော်ဦးဇာဂရ ဆက်လက် ကျောင်းထိုင်သည်။ ဆရာတော်ဦးဇာဂရကို ဆရာချိုနှင့်ဒေါ်ငွေခင်တို့က ဆရာတော် ဦးတိဿ ရှိစဉ်အခါကကဲ့သို့ပင် ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာခံယူထားသည်။ ထို့အတူ ဖျာပုံမြို့တိုက်သစ်ကျောင်းမှ ဦးသီလက္ခန္ဓနှင့်ဦးဓမ္မစက္ကတို့ကိုလည်း ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာခံယူထားသည်။

ဘုန်းကြီးနှင့်တကာတကာမများမှာ တဦးနှင့်တဦး ကျွန်းကိုင်းမှီ ကိုင်းကျွန်းမှီ ဆိုသလိုရှိရာ ရပ်ရွာတွင် ဒုမင်္ဂလ-သုမင်္ဂလ မွမ်းမံဆင်ယင်မှုကိစ္စ ပေါ်ပေါက်သည့်အခါ ဆရာဘုန်းတော်ကြီးများက ဆရာချိုထံ အကြောင်းကြားပြီး အလုပ်အပ်လေ့ရှိကြသည်။ ဆရာဘုန်းတော်ကြီးများတွင် ကိစ္စကြီးငယ်ရှိပါက ဆရာချိုကလည်း မနေတတ်ပေ။ တတ်စွမ်းသည့်ဘက်မှ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးလေ့ရှိသည်။ ဆရာချို ရန်ကုန်ရောက်ရှိပြီး များမကြာမီ မလက်တိုရွာမှ ဦးဘချို-ဒေါ်မမကြီးတို့ မဟာမြတ်မုနိပုံတော်ကားတချပ်ကို ဆရာချိုထံ ရေးဆွဲရန် အပ်နှံပြီး ကူကုံးကျောင်းတိုက် ဒုတိယကျောင်းထိုင်ဆရာတော်ဦးဇာဂရအား ဆက်လက်လှူဒါန်းသည်။ ရပ်ရွာမှ တကာတကာမများ အပ်နှံသဖြင့် ရွှေစက်တော်ဘုရားပွဲကျင်းပပုံ ရှစ်ပေ-ခြောက်ပေအရွယ် ပန်းချီကားကြီးကိုလည်း ကူကုံးကျောင်းတိုက်တွင် ချိတ်ဆွဲရန်အတွက် ဆရာချို ရေးဆွဲပေးရဘူးသည်။ ထို့ပြင် မအူပင်နယ်မှ ပုဂ္ဂိုလ်များ အပ်နှံသဖြင့် ဗုဒ္ဓဝင်ဆိုင်ရာ ကားအချို့ကို မြို့လယ်ကျောင်းခေါ် မဟာဗောဓိကျောင်းအတွက် ရေးဆွဲပေးရဘူးသည်။ ပဲခူးသူသူဌေး စိန်မမ အပ်နှံသဖြင့် ရတနာပုံခေတ်ဆိုင်ရာကားအချို့ကိုလည်း ဆရာချိုရေးဆွဲပေးရဘူးသည်။ ယင်းပန်းချီကားများကို မော်လမြိုင် စိန်မမကျောင်းတိုက်မှ ဆရာတော် အစဉ်အဆက် ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းခဲ့ရာ လွတ်လပ်ရေးခေတ်ဦးအထိ မပျောက်မပျက် ဆက်လက် ချိတ်ဆွဲထားကြောင်း ကြားသိရသည်။

ဆရာချို ရန်ကုန်တွင်ရှိစဉ် မန္တလေးမှ မိတ်ဟောင်း ဆွေဟောင်းအချို့နှင့် အနွယ်တော်အချို့ လာရောက်လည်ပတ်တတ်ကြသည်။ ထိုမိတ်ဆွေများတွင်

သီပေါမင်းလက်ထက်က ပါးကွက်အာဏာသား ဦးဘိုလူဆိုသူလည်း ပါသည်။ ဆရာ ချိုမလက်တို့ရွာတွင် နေထိုင်စဉ်အခါကလည်း ဦးဘိုးလူလာ ရောက်လည်ပတ်ဘူး သည်။ ရန်ကုန်ရောက်ပြီးခါမှ ဆရာချို မန်းသို့နှစ်ခေါက်၊ သုံးခေါက် ပြန်တတ်ဘူး သည်။ တခေါက်တွင် တံသာဝတီဦးဘရင်နှင့်ဆုံမိ၍ ရှေးဟောင်းနှောင်းဖြစ်များကို စားမြို့ပြန်ကြသည်။ ထိုစဉ်က တံသာဝတီ ဦးဘရင်သည် မန္တလေးမြို့က ကြောင် တရာတန်းတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

ဆရာချိုကား ပန်းချီကိုသာမက စပ်၊ ရုပ်လုံး၊ ရုပ်ကြွနှင့်ပန်းပုပညာ များ ကိုပါ တတ်ကျွမ်းလေရာ ရန်ကုန်အနောက်ပိုင်းတွင် နေထိုင်စဉ် ပညာကုသလ ဗဟု ကရအသင်းကြီးမှ နှစ်စဉ်ကျင်းပသည့် အလှူမဏ္ဍပ်များတွင် ကူညီ၍ မှမ်းမံဆင် ယင်ပေးရသည်။ အနောက်မှန်တွင် ဘုန်းကြီးပျံများ တခမ်းတနားကျင်းပသည့် အခါမျိုးတွင်လည်း စပ်ဆရာ၊ လက်သမားဆရာများနှင့်ပူးပေါင်း၍ မှမ်းမံ ဆင် ယင်လေ့ရှိသည်။

ထိုခေတ်အခါက ရန်ကုန်မြို့ပေါ်တွင် တရုတ်နှင့် အင်္ဂလိပ်ရုပ်ရှင်များ အပြင် ဖာရစ်ကပွဲများ ခေတ်စားလျက်ရှိရာ ယင်းကပွဲများမှ မှမ်းမံဆင်ယင်မှုများ ကို မြန်မာအငြိမ်နှင့်ဇာတ်များက အတုယူ၍ မှမ်းမံကြသည်။ ဇာတ်များအတွက် နောက်ခံကားများ လိုအပ်လာပြီဖြစ်ရာ ဦးဖိုးစိန်၊ စိန်ကတိုးနှင့်အောင်ဗလတို့၏ ဇာတ်များတွင် နောက်ခံကားများ ရေးဆွဲပေးရန် ဆရာချိုထံ လာရောက်အပ်နှံကြ သည်။ ဆရာချိုသည် ထီးရိပ်နန်းရိပ်တွင် ကြီးပြင်းခဲ့သူဖြစ်လေရာ မန္တလေးနန်း မြို့ရိုးနှင့်နန်းတိုင်းရာဇဝလ္လင်ကို ရေးဆွဲရာ၌ အထူးနိုင်နင်းသည်။ မြန်မာဇာတ် သဘင်များသည် မည်သည့်ဇာတ်ထုတ်ကိုပင် ကပြသည်ဖြစ်စေ၊ တိုင်းပြည်တည် သည့်အခန်းသည် အမြဲပါဝင်လေ့ရှိရာ ဇာတ်ကားရေးဆွဲလျှင် အနည်းဆုံး နန်းမြို့ ရိုးနှင့် ရာဇဝလ္လင်ကားနှစ်ချပ်မှာ ပါရစမြဲဖြစ်သည်။

ဆရာချိုသည် ဇာတ်နိပါတ်နှင့်ရာဇဝင်ကား အမျိုးမျိုးကို ရေးဆွဲခဲ့ရာ၌ ဥမ္မာဒန္တိပုံကို ရေးဆွဲရာတွင် ထူးခြားနိုင်နင်းကြောင်း သိရသည်။ ဥမ္မာဒန္တိပုံကို ဘီ စက္ကတ်မုန့်သေတ္တာတွင် တံဆိပ်ရိုက်နှိပ်၍ ကပ်ရန် အနောက်နိုင်ငံမှ ဝယ်ယူသွား ပြီးနောက် ဥမ္မာဒန္တိပုံနှင့်မုန့်သေတ္တာများကို မြန်မာနိုင်ငံသို့ တင်သွင်းကြောင်း မှတ်

သားရသည်။

ယခင်က ထီးရိပ်နန်းရိပ်အတွင်း ပုရပိုက်ပန်းချီ၊ နံရံပန်းချီတို့ဖြင့် စခန်း သွားခဲ့သူ ပန်းချီတော်ဆရာချိုသည် ရန်ကုန်ရောက်သည့်အခါ ခေတ်အခြေအနေ အရ ရေးကွက်ခြယ်ကွက်များ ပြောင်းလဲလာသည့်နည်းတူ ရေးနည်းရေးဟန် နည်း စနစ်များလည်း ပြောင်းလဲခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ကြော်ငြာကားမျိုးကို လက်တွဲ စမ်းပြီး ရေးဆွဲရမှ ရုပ်ရှင်ပုံစတာကားမျိုးကိုရေးခြယ်တတ်လာသည်။ ထိုမှတဆင့် တက်ပြီး ၁၀-၂၀၊ ၁၅-၂၀ပေခန့် ဇာတ်ကားကြီးများကို ရေးဆွဲနိုင်လာသည်။ ရန်ကုန် တွင် ပိတ်ဖျင်နှင့်စုတ်ဆေးစက္ကူအမျိုးမျိုးကို လွယ်လင့်တကူ ဝယ်ယူရရှိရာ ဆရာ ချိုသည် ရေးရိုးရေးစဉ်ခြယ်ရိုးခြယ်စဉ် ရေးဆေး (ရေနှင့်ဖျော်စပ်ရေးရသည့် ဆေး) ကိုသုံးစွဲနေရာမှ ဆီဆေး (သင်္ဘောဆေး)ကို စမ်းသပ်သုံးစွဲကြည့်သည်။ သွပ် ပြားပေါ်တွင် သင်္ဘောဆေးဖြင့် အိန်အိန်တောင်ကျားတံဆိပ် ဆေးကြော်ငြာများကို ရေးဆွဲသည်။ ဆေးရောင် တောက်ပပြီး ကြာရှည်ခံသည့်အတွက် နောက်အခါ ကျား သူဌေးက သင်္ဘောဆေးဖြင့် အများဆုံးရေးဆွဲခိုင်းသည်။ သင်္ဘောဆေးကို မှန်ပေါ် တွင်လည်း စမ်းသပ် ရေးဆွဲကြည့်ရာ အောင်မြင်သဖြင့် ဘုရားပုံတော်များကို မှန် ပေါ်တွင် ရေးခြယ်သည်။ ဆရာချိုသည် သင်္ဘောဆေးကို မှန်ပေါ်တွင် ပထမဆုံး စတင်စမ်းသပ် ရေးခြယ်သူဟု ဆိုရအပ်သည်။ နောင်အခါ ဆရာချိုတီထွင်ခဲ့သည့် နည်းနာနိဿယများကို အားကျသဖြင့် ဆရာကြီးဦးထွန်းလှနှင့်ဆရာမြစ်တို့က မှန်ချပ် များပေါ်တွင် ပုံတူနှင့်ဘုရားပုံတော်များ ရေးခြယ်ကြကြောင်း မှတ်သားရဘူး သည်။

ဆရာချိုနှင့်သားများသည် ပန်းချီကိုသာမက အားသည့်အခါ နတ်၊ မြ- ဟွာ၊ သိကြား၊ ဂူမင်း၊ ဘီဘူး၊ ဇော်ဂျီ၊ မြင်း၊ သူငယ်တော်၊ ရဟန်းနှင့်ပန်း၊ ခြူး၊ ကနုတ်အမျိုးမျိုးကို ထုလုပ်ရောင်းချသည်။ ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာ၊ ဟင်္သာ၊ ခြင်္သေ့၊ မင်းသား၊ မင်းသမီးရုပ်များကို သီးခြားအပ်နှံလျှင်လည်း ထုလုပ်ပေးသည်။ အပ် ထည်များပြားလာသည့်အခါ မန္တလေးမှ ပညာသည်များထံအကြောင်းကြားပြီး ခွဲ ဝေလုပ်ကိုင်ကြသည်။ မန္တလေးမှ ပညာသည်များကလည်း ဆရာချိုနှင့်သင့်တော် မည့်လုပ်ငန်းများရှိသည့်အခါ ခွဲဝေပေးတတ်သည်။ အလုပ်လုပ်ရာ၌ သူ့စည်းကိုယ့် စည်းထားပြီး လုပ်ကိုင်လေ့ရှိရာ လာရောက်ပြီး အပ်နှံသရွေ့ အလုပ်အားလုံးကို

တဦးတည်းက လက်ဝါးကြီးအုပ်ပြီး လုပ်ကိုင်သည့်စနစ်မျိုးကို ဆရာချို မကျင့်သုံးပေ။ ကျွမ်းကျင်ရာ ဆီလျော်ရာ ပညာသည်များနှင့် ဆရာချို ခွဲလုပ်ကိုင်လေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာချို ရန်ကုန်သို့ ရောက်ရှိနေသော်လည်း မန်းနှင့်လည်း အဆက်မပြတ်။ မအူပင်၊ မလက်တို့ ညောင်တုံးစသည့်မြစ်ဝကွန်းပေါ် ဒေသများနှင့်လည်း အဆက်မပြတ်ပေ။

ရန်ကုန်မြို့ပေါ်တွင် ဆရာချို၏ သတင်း တစတစ ပျံ့နှံ့လာခဲ့ရာ ရှေးမြန်မာမှုနှင့်မြန်မာရိုးရာပန်းချီကို လေ့လာလိုက်စားနေကြသည့်ဦးဘဇော်တို့သည် လူစုက ဆရာချိုနှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးသူများမှတစ်ဆင့် အဆက်အသွယ်လုပ်ပြီးနောက် ဦးဘစိန်နှင့်ဦးဘဇော်တို့သည် ဆရာချိုနှင့် မကြာခဏဆိုသလို တွေ့ဆုံပြီး ပညာယူကြသည်။ ထိုစဉ်က ဦးဘဇော်သည် စိန်ပေါကျောင်းတွင် ပုံဆွဲဆရာအဖြစ် အမှုထမ်းလျက်ရှိပြီး ဦးဘစိန်သည် ပန်းချီပညာကို လေ့လာလိုက်စားနေဆဲ ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ရိုးရာကောက်ကြောင်းနှင့် ခြူး၊ ကနုတ်တို့၏ သဘောကို ဦးဘဇော်က ဆရာချိုထံနည်းနာခံ၍ လေ့လာမှတ်သားပြီး ဦးဘစိန်က ဆရာချို၏ နန်းတွင်းပန်းချီတော်ဘဝ အတွေ့အကြုံနှင့် မြန်မာမှုဆိုင်ရာ အဆောင်အယောင်များ ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှုများကို လေ့လာဆည်းပူးသည်။

ဆရာချိုသည် ရွှေနန်းတော်အတွင်း အမှုထမ်းစဉ်အခါက ရွှေနန်းလက်သုံး ပုရပိုက်များများဖြင့် အများဆုံးကျင်လည်ခဲ့ရသူဖြစ်လေရာ မင်းခမ်းတော်အမျိုးမျိုး၊ ရာထူးကြီးငယ်အလိုက် ဝတ်စုံအမျိုးမျိုး၊ ဝေါ၊ သလွန်၊ ညောင်စောင်းအမျိုးမျိုးနှင့်ရှေးမြန်မာပန်းချီ ဆေးပစ္စည်းများအကြောင်းကို အခါအခွင့်ကြုံတိုင်း ရှင်းလင်းပြောပြသည်။ ထို့ပြင် ရာမဦးဆောင်းအမျိုးမျိုးကအစ ဘီလူးခေါင်းဆောင်းများအပါအဝင် ရှေးမြန်မာတို့ အစဉ်အလာ ဟင်္သာ၊ ဂဠုန်၊ နဂါး၊ ခြင်္သေ့၊ ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာ၊ သိကြား၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ ရေးနည်း ရေးဟန်များကိုပါ ပုံကြမ်းများရေးဆွဲ၍ ရှင်းလင်းပြတတ်သည်။ နောင်အခါတွင် ဆရာကြီးဦးစိန်သည် ဆရာချိုရေးဆွဲပြသော ပုံကြမ်းများကို အခြေပြုပြီးနောက် ရွှေဘုံနိဒါန်းနှင့်လောကဗျူဟာကျမ်းခေါ် အင်ရုံစာတမ်းလာ အဆိုအမိန့်များကို ပေါင်းစပ်ပြီး သူရိယ၊ ကြီးပွားရေးစသော မဂ္ဂဇင်းများတွင် မြန်မာမှုကဏ္ဍဖွင့်ကာ ပြန်လည်ရေးသား ဖော်ပြသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။ ဆရာဦးဘဇော်သည် ဆရာချိုထံမှ ခြူး၊ ကနုတ်နှင့်

ကောက်ကြောင်း ရေးနည်းရေးဟန်တို့ကိုမိုး၍ ရှေးမြန်မာပန်းချီကို တခါတရံပြန်လည်စမ်းသပ်ရေးဆွဲကြည့်သည်။ ၁၉၃၀-ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်း၊ ဦးဘဇော် ဘီလပ်မှပြန်လည်ရောက်ရှိသောအခါ ရာမဇာတ်တော်မှ သမင်လိုက်ခန်းကို ရှေးမြန်မာပန်းချီဆံဆံ ရေးဆွဲပြီး အက်ချင်ခေါ် နည်းတမျိုးဖြင့် ကြေးပြားပေါ်တွင်ထွင်း၍ ပုံနှိပ်ကြည့်ကြောင်းသိရပေသည်။ ဦးဘစိန်နှင့်ဦးဘဇော်တို့အပြင် ဆရာအောင်မြတ်ကျော်သည်လည်း ဆရာချိုထံတွင် တပည့်ခံ၍ ပန်းချီနည်းနာနိသျှများကို ဆည်းပူးလေ့လာခဲ့ကြောင်းသိရပေသည်။

ဆရာကြီးဦးဘစိန်သည် ဆရာချိုထံမှ ရွှေနန်းလက်သုံးပုရပိုက်လာ အကြောင်းအရာများနှင့် မြန်မာမှုများကိုသာမက ပိုစတာရေးနည်းရေးဟန်နှင့် ဆေးဖျော်နည်း အရောင်ချွတ်နည်း၊ ထိန်းနည်းချွတ်နည်းများကိုပါ လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည်။ (ဆရာချို ကွယ်လွန်ပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြန်မာရုပ်ရှင်များ ပေါ်ထွန်းခါစ ၁၉၂၀-ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်း မြန်မာပန်းချီဆရာ လူငယ်လူလတ်တချို့ ပိုစတာကားများကို လက်တွဲစမ်း ရေးခြယ်ကြရာတွင် ဆရာကြီး ဦးဘစိန်နှင့်ဦးဘလုံတို့ နှစ်ဦးသည် ထိပ်ဆုံးမှပါဝင်ခဲ့လေသည်။

ဆရာချိုသည် သားများ တူများနှင့် ပန်းချီလုပ်ငန်းကို လုပ်ရကိုင်ရသည်မှာ အောင်မြင်မှုရသင့်သလောက် ရသည်ဟုဆိုရပေမည်။ ကျောထောက် နောက်ခံအဖြစ် ကူညီစောင့်ရှောက်မည့်သူ ကျားသူဌေးကလည်း ရှိနေပြန်ရာ နေရေးစားရေးအတွက် ပူငြိမ်းကြောင့်ကြစရာ မရှိသောဘဝမျိုး ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ ဆရာချို၏ ဘဝသည် အစစအရာရာ ပြည့်စုံသင့်သလောက်ပြည့်စုံနေသည့်အတွက် ဆရာချိုသည် မိမိဘဝကို မိမိကျေနပ်နှစ်သိမ့်နေလိမ့်မည်ဟု အများက ထင်ဘွယ်ရှိပေသည်။ အမှန်အားဖြင့်မူ ဆရာချိုသည် သူ့ဘဝကို သူ အားရကျေနပ်ခြင်း မရှိပေ။

ဆရာချိုကား အလွန်မြန်မာဆန်သူတဦး ဖြစ်လေရာ ဝတ်ပုံ စားပုံ နေပုံ ထိုင်ပုံကအစ မြန်မာစိတ်ပြင်းပြသူတဦးဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်ရောက်ခါမှ ကတုံး တုံးလိုက်သော်လည်း ခေါင်းပေါင်း သို့မဟုတ် တဘက်မပတ်ပဲနှင့် ဘယ်အခါမှ မတွေ့ရပေ။ ဘောင်းဘီကိုလည်း လုံးဝမဝတ်ပေ။ ဝမ်းရေးအတွက် ပိုစတာနှင့်ကြော်ငြာဆိုင်းဘုတ်စသည်များကို ရေးနေသော်လည်း စိတ်က ပုရပိုက်ပန်းချီနှင့် ခြူး၊

ကနုတ်များဆီသို့ ရောက်နေတတ်သည်။ ကိုယ့်အမျိုးသားရိုးရာ မြန်မာပန်းချီကို သာ ရေးဆွဲလိုသည်။ ရေခန်းကြမ်းတအိုးကိုငဲ့၍ သောက်ကာ ရှေးရိုးမြန်မာပန်းချီ ပန်းပုအကြောင်းများကိုသာ ပြောဆိုဆွေးနွေးနေရမည်ဆိုပါက ဆရာချို မမော မပန်း ပြောပြတတ်သည်။ ထိုသို့ နောက်ကြောင်းပြန်ပြီး ပြောရဟောရမည်ကိုပင် အားရကျေနပ်နေပုံရသည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာကြီးဦးဘစိန်နှင့်ဦးဘဇော်တို့ လူစု ရောက်လာကြလျှင် ဆရာချို ရွှင်လန်းအားတက်နေသည်။ ပန်းချီကား အရောင်း အဝယ် မဖြစ်သော်လည်း သူလေးစားမြတ်နိုးသည့်မြန်မာမှုနှင့်မြန်မာပန်းချီ ပန်းပု အကြောင်းကို တန်ဖိုးထားပြီး လေ့လာဆွေနှေးမေးမြန်းသူများမှာလည်း ဦးဘ စိန်တို့လူတစုသာလျှင် ရှိပုံရသည်။

ဆရာချိုသည် ထိုသို့ပိုစတာကြော်ငြာနှင့်ဆိုင်းဘုတ်များ ရေးဆွဲကာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုနေရာမှာ အရှင်နှစ်ပါးနှင့်မြန်မာ့ထီးရိပ်နန်းရိပ်ကို ပြန် ပြောင်းသတိရ လွှမ်းဆွတ်အောက်မေ့သည့်အခါ ပါတော်မူ မန္တလေးမြို့၊ မြေနန်း ပြာသာဒ်၊ ဗဟိုရံစည်၊ လယ်ထွန်မင်္ဂလာ၊ ညီလာခံသဘင်၊ ရေကင်းသဘင်၊ ထွက် တော်မူစသည့် နန်းဓလေ့များကို ရေးခြယ်လေသည်။ ထိုပန်းချီလက်ရာများကို နိုင်ငံခြားသားများနှင့်မင်းမှူးမတ်မျိုးနွယ်အချို့က ဝယ်ယူချီးမြှင့်အားပေး ကြောင်း သိရပေသည်။

ဆရာချို၏ ပန်းချီလက်ရာများကို ဝယ်ယူအားပေးကြသည့် နိုင်ငံခြား သားများတွင် ၁၉၀၀-ပြည့်နှစ်က မြန်မာပြည်သို့ ရောက်လာသူ ဗိုလ်မှူးကယ်ရီ ကားဆိုသူသည် ထိပ်ဆုံးမှ ပါဝင်လေသည်။ အချို့စစ်ဗိုလ်နှင့်နိုင်ငံခြားသားများ သည် ရှေးမြန်မာပန်းချီကို ဝါသနာအလျောက် ထိန်းသိမ်းလေ့လာလို၍ ဝယ်ယူကြ ခြင်းဖြစ်ပြီး အချို့တို့ကမူ နိုင်ငံခြားတွင် တဆင့်အမြတ်တင်၍ ရောင်းချရန် စီးပွား ရေးမျက်စိဖြင့် ဝယ်ယူကြခြင်းဖြစ်ပေသည်။

၁၉၁၇-ခုနှစ်

၁၉၁၇-ခုနှစ်သို့ ရောက်လေသော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်သွယ်ရေး ပန်းချီ လုပ်ငန်း တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစ ပြုလေပြီ။ ရန်ကုန်မြို့ပေါ်တွင် ကုန်တိုက်ကြီးငယ်များ၊ ပွဲရုံများ၊ ရောင်းဝယ်ရေးဌာနများ တစတစ တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်ခဲ့ရာ ကြော်ငြာလုပ်ငန်း

စတင်ခေတ်စားခါစအချိန်အခါဖြစ်သည်။ ရုပ်ပြောင်ကာတုန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးဘကလေး၏ ကာတုန်းများကို မြန်မာသတင်းစာများတွင် စတင်တွေ့မြင်ရပေပြီ။ နိပါတ်ပန်းချီကိုလည်း အောက်မြန်မာပြည်တွင် ဆရာဉာဏ်နှင့်ဦးဘိုးဘတို့က စတင်ရေးခြယ်ကြလေပြီ။ ၁၉၁၅-ခုနှစ်တွင် စတင်ကျင်းပခဲ့သည့်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ လက်မှုပညာပြပွဲများသည်လည်း အရှိန်ရစပြုလေပြီ။ လုပ်ငန်းကိုလိုက်၍ ဆိုင်းဘုတ်ဆရာ၊ ဒီဇိုင်းဆရာ၊ ထီးပန်းရေးဆရာ၊ ဇာတ်ကားရေးဆရာ၊ နိပါတ်ဆရာ စသည်ဖြင့် ပန်းချီဆရာကြီးငယ်တို့ ပေါ် ထွန်းစပြုချိန်ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ ဆရာချိုတို့သားအဖများနှင့် ပြိုင်ဘက်ပန်းချီအလုပ်ဌာနများလည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပေသည်။ ဆရာချို ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့သည်မှာလည်း ခြောက်နှစ်ခန့်ရှိပေပြီ။

ထိုအချိန်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်သွယ်ရေးပန်းချီဖွံ့ဖြိုးရန် အားယူခါစ၊ ရိုးရာပန်းချီသည် နိပါတ်ပန်းချီသို့ အသွင်ကူးပြောင်းခါစ၊ အနောက်ဥရောပမှ ကူးစက်ပြန့်ပွားလာသည့် ကမ္ဘာ့သုံးနည်းခေါ် သဘာဝပန်းချီနည်းစနစ်ကို မြန်မာပန်းချီပညာသည်များ စမ်းတဝါးဝါးဖြင့် ရေးခြယ်နေသောကာလဖြစ်သည်။ ထိုအချိန် ထိုကာလတွင် ကုန်းဘောင်ဆက်မြန်မာ့ထီးရိပ်နန်းရိပ်မှ နောက်ဆုံး ပန်းချီတော်အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သူဆရာချိုသည် သူမြတ်နိုးချစ်ခင်သည့် ဇနီးသားသမီးများနှင့် ပန်းချီအနုပညာလောကကို ထာဝစဉ် စွန့်ခွာ၍ သွားလေပြီ။

ပန်းချီတော်အဖြစ် အမှုထမ်းသည့် ၁၇နှစ်သားအရွယ်မှစ၍ ကွယ်လွန်ချိန် အသက် ၅၁ နှစ်အရွယ်အထိ ပန်းချီသက်တမ်း ၃၄နှစ်အတွင်း ဆရာချိုသည် စပ်ပန်းချီ ပန်းပုရုပ်လုံးပိသုကာ၊ လက်သမားစသည့်ပညာရပ်မျိုးစုံကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာ မြန်မာပန်းချီ ပန်းပုလောကတွင် ဆရာချိုလို ပညာစုံသည့်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ရှာမှရှားသည်ဟုဆိုရမည်။ မြန်မာ့နန်းတိုင်းပန်းချီလောကတွင် ပန်းချီအမှုထမ်း ကျော်ထင်နော်ရထာ၊ နေမျိုးစိတ္တရွှေတောင်ကျော်၊ ဦးကြီး(ဆရာကြီး)၊ ဦးကြာညွန့်အစရှိသည့် ပန်းချီတော်များ အထင်အရှားရှိခဲ့သော်လည်း ဆရာချိုကဲ့သို့ ပညာရပ်မျိုးစုံဖြင့် ကျင်လည်ခဲ့ဘူးသည်ဟု မကြားသိရပေ။ ဆရာချိုကား လုပ်ငန်းလည်းစုံသည်။ အထက်အောက်နယ်စုံ ကူးသန်းလှည့်လည်၍လည်း လုပ်ကိုင်ခဲ့ဘူးသည်။ ထိုကြောင့် ဆရာချို၏ ကြွင်းကျန်ရစ်သည့် လက်ရာအချို့ကို မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်

တွင် တွေ့မြင်ရခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ဆရာချို ကွယ်လွန်ခဲ့သည်မှာ ၆၁နှစ်ခန့်ရှိပေပြီ။ ဆရာချို ကွယ်လွန်ခြင်းသည် မြန်မာ့နန်းတွင်းပန်းချီသမိုင်းတွင် ကွင်းဆက်ပြတ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ “ပန်းချီတော်”ဟူသော ဝေါဟာရသည်လည်း မြန်မာ့ပန်းချီသမိုင်းတွင် နိဂုံးချုပ်လေပြီ။

လက်ရာအမြောက်ဆုံးပုံတူ

ဆရာချိုရေးဆွဲခဲ့သည့်ပန်းချီကားချပ်များအနက် လက်ရာအမြောက်ဆုံးပုံကို ညွှန်းပါဟုဆိုလျှင် ဆရာတော်ဦးတိဿ၏ ပုံတူကားကြီးကို ညွှန်ပြရပေလိမ့်မည်။ ဤကားကြီးသည်လည်း ကျွန်းသား ပန်းပုရုပ်တုကဲ့သို့ပင် ဓာတ်ပုံမှတစ်ဆင့် ကူးယူရေးဆွဲခြင်းမဟုတ်မူပဲ ဆရာတော်ကြီး အသက်ထင်ရှားရှိစဉ်က လူတို့ကြည့်ပြီး ရေးဆွဲသည့်ပုံတူကားချပ် ဖြစ်ပေသည်။ ထူးခြားသည်မှာ သဘာဝ ပန်းချီနည်းစနစ်အရ ဆရာချိုသည် ဆရာတော်ကြီး၏ ပုံကို အလုံးအထည် ပေါ်ထွက်အောင် ခြယ်မှုန်းသော်လည်း ကောက်ကြောင်း အခြေခံမပျက် လုံးသည်ဆိုရုံမျှ ရေးခြယ်ထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ပန်းချီကား၏ အရွယ်မှာ ၂၃"×၃၃" ခန့်ရှိပြီး ချစ်တီးပိတ်ကဲ့သို့သော ပါးလွှာ၍ ချောမွတ်သည့် ပိတ်ဖျင်ပေါ်တွင် ရေးဆေးဖြင့် ရေးခြယ်ထားသည်။ ရေးခြယ်ရာ၌ ယခုခေတ်သုံး နံပါတ် ၃ ထက်ငယ်သော စုတ်တံမျိုးဖြင့် ရေးခြယ်ထားရာ ကောက်ကြောင်းများမှာ ရှေးမြန်မာပန်းချီဆရာများ အစဉ်တစိုက် သုံးစွဲခဲ့သည့်ဆေး(ရေးဆေး)ကို အဖြူရောင် တွဲဖက်ရောစပ်ပြီးခြယ်မှုန်းထားရာ ဆေးရောင်ဆေးသားတို့မှာ ယခုကာလတိုင်အောင် တောက်ပလျက်ပင် ရှိပေသည်။ နှစ်ပေါင်း၇၀နီးပါး ကြာညောင်းလာခဲ့သဖြင့် အောက်ခံပိတ်သားများ အနည်းငယ် ဆွေးမြေ့စပြုနေသော်လည်း ဆေးရောင်များ ကြည်လင်တောက်ပလျက် ရှိသေးသည်မှာ ရှေးမြန်မာ့ရိုးရာ ပန်းချီပစ္စည်းတို့၏ ဂုဏ်သတ္တိကို ဖော်ပြလျက်ရှိပေသည်။

ပုံတူရေးခြယ်ရာ၌ ဆရာချိုသည် အရုပ်အနေဖြင့် တူအောင်သာ ရေးခြယ်နိုင်သည်မဟုတ်၊ ပျော့သည့်သဘောကိုပါ ပေါ်လွင်အောင် ခြယ်မှုန်းနိုင်ပေ

သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးတိဿ၏ ပုံတူသည် သဘောကျပြီး အသက်ဝင်လျက်ရှိပေသည်။ ကားဖွဲ့စည်းပုံသည်၎င်း၊ ဦးတိဿ၏ ထိုင်ပုံအနေအထားသည်၎င်း ဆိုဘွယ်ရာမရှိပေ။ ဆရာချုံသည် ပန်းချီဆရာနှင့်ဓာတ်ပုံဆရာများ၊ များသောအားဖြင့် ရွေးချယ်လေ့ရှိသည့် မတ်ရပ်ပုံမျိုးကိုသော်၎င်း၊ တင်ပြင်ခွေ ထိုင်လျက်ပုံမျိုးကိုသော်၎င်း မရွေးချယ်ပဲ ဆရာတော်ကြီး သက်သက်သာသာဖြင့် နေနိုင်ထိုင်နိုင်သည့် ပုံ(ကျုံ့ကျုံ့ထိုင်၍ တဘက်မှအံ့ပေါ်တွင် လက်ထောက်နေသည့်ပုံမျိုး)ကိုရွေးချယ်၍ ဆရာတော်ကြီးအား မိုဒယ်(ခေါ်) စံပြုပုံသဘွယ် နေစေထိုင်စေပြီးမှ ရေးခြယ်ရာ၌ သဘာဝတွင်ရှိသော အရောင်များကို အမိဖမ်းထားရုံသာမက သက်န်း၏ ပျော့သည့်သဘောနှင့် ဇာနားတပ်ဆင်ထားသည့်အမိုးမျက်နှာကျက်၏ ပါးလွှာသည့် သဘောတို့ကို ကွဲပြားအောင်ဖော်၍ထားပေသည်။ ထို့ပြင်အသားအရေ၏ ပျော့ပျောင်းသည့်သဘောနှင့် ဇရာထောင်လာသောအရွယ်ကိုလည်း ပေါ်လွင်အောင် ခြယ်မှုန်းထားပေသည်။ ထို့အတူ အထွေးခံ၊ ကွမ်းအစ်နှင့်အုပ်တို့ကို ရေးခြယ်ရာတွင်လည်း ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် အရောင်တူရုံသာမက ယင်းပစ္စည်းတို့၏ လေးသည့် မာသည့်သဘောတို့ကိုပါ ပေါ်လွင်အောင် ခြယ်မှုန်းထားလေရာ ဆရာချုံ၏ အလေ့အကျင့်နှင့်အတွေ့အကြုံ မည်မျှကြွယ်ဝသည်ကို အကဲခတ်နိုင်ပေသည်။

ဆရာချုံသည် ပုံတူကားချပ်ပေါင်း မြောက်မြားစွာ ရေးခြယ်ခဲ့မည်ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယနေ့အထိကား ဆရာတော်ဦးတိဿ၏ ပုံတူတချပ်သာလျှင် တွေ့ရပေသေးသည်။ မြန်မာ့ပန်းချီသမိုင်းတွင် မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်မှ ရတနာပုံခေတ်အထိ ဦးကြာညွန့်၊ ဆရာချုံ၊ ဆရာအေးဟူ၍ ပုံတူအကျော် အမော်သုံးဦးရှိခဲ့ကြောင်း မှတ်သားရဘူးသည်။ ဆရာချုံနှင့်ဆရာအေးတို့ အသီးသီး ရေးဆွဲခဲ့သည့် ပုံတူကားချပ်အချို့ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိရသော်လည်း ပန်းချီတော်ဦးကြာညွန့်ရေးဆွဲသည့် ပုံတူကားကို ယနေ့တိုင် ရှာဖွေ၍ မရသေးပေ။ ဆရာချုံနှင့်ဆရာအေးရေးဆွဲသည့် ပုံတူကားကို ရှာဖွေ၍ မရသေးပေ။ ဆရာချုံနှင့်ဆရာအေးရေးဆွဲသည့်ပုံတူကားနှစ်ချပ်ကို နှိုင်းယှဉ်၍ကြည့်သည့်အခါ တူအောင် ရေးခြယ်ရာတွင် ဆရာနှစ်ဦးစလုံး လက်ရာမြောက်သည်ကို တွေ့ရပေသည်။ သို့သော် ဆရာအေး ရေးဆွဲပုံနည်းစနစ်သည် သဘာဝနည်းစနစ်ဘက်သို့ လုံးလုံးလျားလျား ကူးပြောင်းလျက်ရှိပြီး ဆရာချုံ၏ လက်ရာမှာမူ ရိုးရာကောက်ကြောင်းမပျက်လုံးသည်ဆိုရုံမျှ အလုံးအထည်ပေါ်ထွက်အောက် ရေးခြယ်ထားခြင်းမျိုးဖြစ်ရာ

ဆရာချိုသည် ရှေးရိုး မြန်မာ့ပန်းချီနည်းစနစ်နှင့်သဘောသက်ကို ဆုပ်ကိုင်၍ ထားသည်မှာ သိသာထင်ရှားပေသည်။ ထို့ပြင် ဆရာအေး ရေးဆွဲသည့် တောင်သာ မင်းသမီး ခင်ခင်ကြီး၏ ပုံတူမှာ ဆီဆေးဖြင့် ရေးခြယ်ထားပေသည်။

ဆရာတော်ဦးတိဿပျံလွန်တော်မူခါနီးတွင် ဓာတ်ပုံရိုက်ယူထားပြီး နောက် ပုံကြီးချဲ့ပြီး တကာတကာမများက ကိုးကွယ်ကြသည်။ ထိုစဉ်က ရိုက်ကူး ထားသည့် ဓာတ်ပုံတပုံမှာ ယခု ဖျာပုံမြို့ အပြောင်လမ်း တိုက်သစ်ကျောင်းတွင် ရှိသည်။ ယင်းဓာတ်ပုံနှင့်ပန်းချီကားကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်သည့်အခါတွင်မူ ဆရာ ချိုသည် ပုံတူရေးဆွဲရာတွင် မည်မျှ လက်ရာမြောက်ကြောင်းကို ထင်ထင်ရှားရှား သိရပေတော့သည်။

ဆရာချို၏ ပန်းချီဩဇာ

ဆရာချိုကား မြန်မာ့ထီးရိပ်နန်းရိပ်ကို ခိုလှုံခဲ့သူ၊ နောက်ဆုံးပန်းချီ ပန်းချီတော်တဦးဖြစ်လေရာ နန်းမူနန်းရာ နန်းစလေနှင့် ပတ်သက်လာလျှင် ပညာ ဗဟုသုတ အစုံလင်ဆုံး ပန်းချီဆရာဟုဆိုရပေမည်။ ရွှေနန်းလက်သုံး ပုရပိုက်များ ကို မှီငြမ်းပြုခဲ့ရသည်သာမက မိတ္တူအမျိုးမျိုးပွား၍လည်း ရေးကူးခဲ့ဘူးရာ မင်း ခမ်းတော် အသုံးအဆောင်အခေါ်အဝေါ်များနှင့်ပတ်သက်လာလျှင် အထူး အောက်သက်ကျေသူဟု ဆိုရပေမည်။ နန်းတော်၊ အိမ်တော်နှင့်ဘုရားကျောင်း ကန်၊ ဇရပ်များအတွက် မွမ်းမံဆင်ယင်သည့်ပန်းချီကားအမျိုးမျိုးကို အများဆုံး ရေးဆွဲခဲ့သူလည်းဖြစ်ရာ အကြောင်းအရာသာမက ကားအရွယ်အစားတွင်လည်း ဆရာချို၏ အတိုင်းအထွာ အချိုးအစားများကိုပင် နှောင်းခေတ်ပန်းချီဆရာများ အထူးသဖြင့် ရတနာပုံခေတ် ပန်းချီဆရာများ အတုယူ၍ ရေးဆွဲလုပ်ကိုင်ကြသည် ကို တွေ့ရပေသည်။

အထူးသဖြင့် နန်းတွင်းမိသားစုပုံများကို ရေးခြယ်ရာ၌ ဆရာချို၏ လက်ရာသည် တမျိုးတဘာသာ ဖြစ်သည်ဟုဆိုရဘူးရှိသည်။ အနားကွပ်မျဉ်း (ခေါ်)ကောက်ကြောင်း၏ ပျော့ပုံနဲ့ပုံ ပြေပြစ်ကိုသာမက လက်အနေအထား ခြေ အနေအထား အချိုးအစားကအစ မြန်မာဆန်၍ တင့်တယ်ပြေပြစ်ပုံကို ပေါ်လွင် အောင်ရေးခြယ်ထားသည်။ မင်းသား၊ မင်းသမီး၊ အထိန်းတော်၊ သက်တော်စောင့်

စသည်တို့ ပါဝင်လေရာ ပန်းချီကားကို ကြည့်လိုက်လျှင် နန်းတွင်းမိသားစုတို့ နေထိုင်ရသည့်အဆင့်အတန်းနှင့် သဘောသကန်တို့ သိသာထင်ရှားစွာ ပေါ်လွင်လှပေသည်။ ထို့အတူပင် မြန်မာတို့၏ အင်္ဂါရုပ်၊ ဆင်ယင်ထုံးစံမှု၊ ပုံပန်းသွင်ပြင်နှင့် တကွ မြန်မာပီသမှု၊ သိမ်မွေ့မှုနှင့်လူတန်းစားစရိုက်လက္ခဏာတို့ပါ ထင်ဟပ်လျက် ရှိပေသည်။ စလွယ်၊ နားတောင်း၊ လက်ကောက်၊ လက်ကြပ်၊ လက်စွပ်၊ လည်ဆွဲဘယ်က၊ ပုဝါစသည်တို့တွင်လည်း တကယ့်ကျောက်မျက်ရတနာ အသေးစားများကို တွယ်တပ်၍ မှမ်းမဲခြယ်လှယ်ထားရာ နန်းတွင်းမိသားစုပုံ ပန်းချီကားများမှာ ကြည့်လိုက်လျှင် အရောင်စိုပြေပြီး တဖိတ်ဖိတ် တလက်လက် တောက်ပလျက်ရှိပေသည်။ ထိုခေတ်က ရောင်စုံ ဆေးရေးပုရပိုက်မျိုးမှလွဲလျှင် ယင်းမိသားစုပုံ ပန်းချီကားများမှာ တန်ဘိုးအကြီးဆုံးဖြစ်ဟန် တူပေသည်။

ထိုပုံမျိုးကို ရတနာပုံခေတ်ဦးပိုင်းတွင် ဆရာချိုက အများဆုံး ရေးဆွဲခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဆရာပုံ၊ ဆရာအေး၊ ဆရာသူ၊ ဆရာစော၊ ဆရာနွယ်၊ ဆရာသောင်၊ နန္ဒမိတ္တဆရာနီ၊ ဆရာမြကြီး၊ တောင်ရွာသစ်ဆရာမြအစရှိသည့်ပန်းချီကျော်များက ဆက်ကြိုးပမ်းရေးဆွဲကြရာ ယင်းလက်ရာ အမွေအနှစ်တို့ကို ယခုထက်တိုင် အထက်အညာတဝိုက်မှ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် တွေ့မြင်နိုင်ပေသေးသည်။

ဆရာချိုသည် ပန်းချီကားများကို လက်မှတ်ထိုးရ၍ အထူးသဖြင့် မိသားစုများတွင် ကား၏ ထိပ်တည့်တည့်အလယ်ဗဟိုတွင် ဘောင်ခေတ်ပြီး လက်မှတ်ထိုးလေ့ရှိသည်။ ဆရာချို၏ တပည့်များသည် ထိုနည်းကို အတုယူ၍ လက်မှတ်ထိုးလေ့ရှိကြရာ ဆရာချို၏ တပည့်ဟူသော ဝိသေသကိုတပ်၍ လက်မှတ်ထိုးတတ်ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆရာချို၏ တပည့်ဆရာနွယ်၊ ဆရာစော စသည်ဖြင့် ပန်းချီကားများတွင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည်ကို တွေ့ရတတ်ပေသည်။

အချို့ပန်းချီကားများတွင် ပထမဆရာချိုဟူ၍ လက်မှတ်ထိုးထားရာ ဆရာချိုနှစ်ယောက်ရှိသလောဟု စဉ်းစားဘွယ်ဖြစ်ပေသည်။ (ဆရာချိုထက် အသက်ငယ်သူ “ဆရာချို” ဟူသော စပ်ဆရာတဦး ကြည့်မြင်တိုင်ဘက်တွင် ရှိခဲ့ဘူးသည်။) ဆရာချိုရေးဆွဲခဲ့သည့် ပန်းချီကားများအနက် လယ်ထွန်မင်္ဂလာ၊ ရေခင်း

သဘင်၊ ပါတော်မူ၊ ဆင်ဖမ်းသဘင်၊ ထွက်တော်မူ၊ ညီလာခံသဘင်စသည့် ပန်းချီလက်ရာများမှာ ယခုထက်တိုင် မရိုးနိုင်ပဲ ရှေးမူရှေးလက်ရာအဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ထားရဆဲရှိပေသည်။ ရေခင်းသဘင်ကို မြန်မာပန်းချီဆရာများ အဆင့်ဆင့် ကူးယူရေးဆွဲသူက ဆွဲပြီး ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်၍ ရေးခြယ်သူက ရေးခြယ်ခဲ့ကြရာမှ လွန်ခဲ့သည့် ၁၅-နှစ်ခန့်က ဆရာဝန်ကြီးဒေါက်တာဘသန်း(ကွယ်လွန်)က အပုံနှိပ်ဖြင့် မန္တလေးမြို့မှ အလင်္ကာကျော်စွာဘွဲ့ရ ဆရာကြီးဦးစောမောင်(ကွယ်လွန်)က ဆရာချုံ၏ မူအတိုင်း ပြန်လည်ရေးဆွဲပေးရဘူးကြောင်း သိရပေသည်။ ယခု အမျိုးသားပြတိုက် ပထမထပ်၊ နန်းတွင်းပစ္စည်းများ ပြခန်းတွင် ဝဲယာမင်းခမ်းတော်ပစ္စည်းများကို ခင်းကျင်းပြသရာ၌ အထောက်အကူဖြစ်စေခြင်းငှာ ညီလာခံသဘင်တွင် မင်း၊ မှူးမတ်တို့နေရာယူကြပုံ “ညီလာခံသဘင်” ပန်းချီကားကြီးကို ချိတ်ဆွဲပြသထားပေသည်။ ယင်းပန်း ချီကားသည်လည်း ဆရာချုံ၏ မူလလက်ရာကို မှီး၍ ပုံကြီးချဲ့ရေးဆွဲထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာချုံ၏ ပန်းချီဩဇာသည် ရတနာပုံခေတ်နှင့်ခေတ်နှောင်း မြန်မာမှုလိုက်စားသူပန်းချီဆရာများအပေါ် အနည်းနှင့်အများ ဩဇာသက်ရောက်ခဲ့သည်သာမက မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုသမိုင်းတွင်လည်း တဖက်တလမ်းမှ အထောက်အကူပြုလျက်ရှိသည်ဟုဆိုနိုင်ပေသည်။

ဆရာချုံ၏ အဆက်အနွယ်များ

ဆရာချုံ၏ ပထမဇနီးမှ ကိုမြ၊ ကိုခ၊ မတင်ပုနှင့် မတင်ဥတို့ကို ဖွားမြင်ခဲ့ရာ ဒုတိယသား ကိုခနှင့်ဒေါ်ငွေခင်၏ တူမဒေါ်တင့်တို့ လက်ဆက်ကြသည်။ ဒေါ်တင့်၏ အမေ ဒေါ်မျှင်သည် ဒေါ်ငွေခင်၏ အစ်မကြီးဖြစ်သည်။ မတင်ဥနှင့်ဆရာချုံ၏ တူ ကိုကျောက်တို့ လက်ဆက်ကြသည်။ ကိုကျောက်အပြင် ဆရာချုံ၏ အစ်မကြီး ဒေါ်လှဝင်းမှဖွားမြင်သူ တူ ကိုပုဟူ၍ ရှိသေး သည်။ ကိုပုကို ငယ်စဉ်ကတည်းက ကျားသူဌေးက စင်္ကာပူသို့ ခေါ် သွားပြီး သားအမှတ်ဖြင့် မွေးစားသည်။ အော်ဘွန်ပုဟူ၍ အမည်တွင်လေသည်။ ၁၉၃၀-ပြည့်နှစ်၊ ပဲခူးမြေငလျင်လှုပ်စဉ်အခါက ကိုပု မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လာခဲ့ပြီး နောက်တခေါက် စင်္ကာပူသို့ ပြန်သွားသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသည့်နောက်တွင် ကိုပု ရန်ကုန်သို့ ပြန်လာခဲ့ပြီး ကိုရင်ဝတ်သည်။ ထိုနောက် ပဉ္စင်းတက်သည်။ နောက်ဆုံး ရေစကြိုတွင် ပျံလွန်တော် မူသည်။ တူဖြစ်သူ ကိုကျောက်(ဆရာကျောက်)သည်လည်း အသက်၇၇-နှစ်အရွယ် ရေစကြိုမှာပင် ကွယ်လွန်သည်။ သမီးမတင်ပုနှင့် မတင်ဥတို့သည်လည်း ရေစကြိုမြို့နယ်

ပေါက်တောရွာမှာပင် ကွယ်လွန်ကြကြောင်းသိရသည်။ သားကြီးဆရာမြသည် မလက်တိုရွာတွင် ကွယ်လွန်ပြီး ဒုတိယသား ဆရာခသည် ရန်ကုန်မြို့ ကန်တော် ကလေးရပ်၊ မန္တလေးလမ်းတွင် နေထိုင်ယင်း ကွယ်လွန်လေသည်။ ဆရာခ၏ သား ကိုလှမြို့နှင့်မြေးဖြစ်သူကိုသိန်း လှိုင်တို့ကျန်ရစ်ကြသည်။ ဒုတိယဇနီးဒေါ်ငွေခင်မှ သား ကိုအေးကြည်နှင့်သမီးမတင်နုတို့ကို ဖွားမြင်သည်။ ကိုအေးကြည်တွင် သား သုံးဦး၊ သမီးလေးဦး ထွန်းကားသည်။ မတင်နုသည် အစ်ကိုဖြစ်သူ ကိုအေးကြည် တို့မိသားစုနှင့်အတူ ဘောက်ထော်တွင် နေထိုင်လျက်ရှိပေသည်။

နောက်ဆက်တွဲ

(က) ဆရာချုံ၏ ပန်းချီလက်ရာများ

- ၁။ ကသာခရိုင်၊ မန်လည်ဆရာတော်၏ ကျောင်းတွင် ကား ၄ ချပ်၊
- ၂။ မန္တလေးမြို့၊ မဟာမြတ်မုနိ ဘုရားကြီးဝင်း၊ ရွှေရေး ဆောင်တိုက်တွင် ကား ၃ ချပ်၊
- ၃။ စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ထန်းတပင်မြို့၊ ပိတောက်ကုန်းဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း (ကျောင်းကြီးတိုက်) တွင် ကား ၃ ချပ်၊
- ၄။ မော်လမြိုင်မြို့၊ စိန်မမကျောင်းတိုက်တွင် ကားအချို့၊
- ၅။ မအူပင်မြို့နယ်၊ မလက်တိုရွာ၊ ကူကုံးကျောင်းတိုက်တွင် ကား ၃ ချပ်၊
- ၆။ ဇလွန်မြို့၊ ပြည်တော်ပြန် ဘုရားကြီး၏ အာရုံခံတန်ဆောင်း၊ ပထမ ဘုံ အထပ်မှ ရွှေဇဝါများ၊
- ၇။ ဦးတိဿ(ကူကုံးဆရာတော်ဘုရားကြီး)၏ ပုံတူ၊ (ယခုအမျိုးသားပြတိုက် တွင် သိမ်းဆည်းထားသည်။)
- ၈။ ဦးတင်လှသော် (ယခု သမိုင်းဘာသာရပ် ကထိက၊ မလေးရှားနိုင်ငံ)ထံ တွင် ကား ၁ ချပ်၊
- ၉။ ရန်ကုန်မြို့၊ ပန်းဆိုးတန်း၊ လောကနတ်အလှပညာ၊ ဆိုင်ခန်းတွင် ကား ၂ ချပ်၊
- ၁၀။ ဦးအောင်သန်း သုတေသနမှူး၊ ပါတီသုတေသန (အငြိမ်းစား)ထံ တွင် ပုရပိုက် ၁ ဆူ။

(ခ) မှီငြမ်းပြုသည့် စာအုပ်စာတမ်းများ

- ၁။ စွမ်းရည်၊ မောင် - ဆရာချုံရဲ့ပန်းချီကားတွေ၊ ၂၉-၁၁-၆၇ နေ့၊ ပြည်သူ့နေ့စဉ်။
- ၂။ ဘစိန်၊ ဦး - ဝါသနာ၊ သုခုမရိပ်မြို့စာစောင်၊ ဗမာပြည် ပန်းချီသမဂ္ဂ၊ ၁၉၅၁-ခု၊ နှစ်ပတ်လည်စာစောင်။
- ၃။ မင်းနိုင်၊ ဦး - အောက်ပြည်သို့၊ စုန်ခွဲသည့်ဆရာချုံ၊ ၁၂-၃-၇၂-နေ့၊ ဟံသာဝတံ။
- ၄။ ရွှေကိုင်းသား - ရတနာပုံ မန္တလေးခေတ်နှင့် ပန်းချီအနုပညာ၊ မန်းရာပြည့်စာစောင်။

- ၅။ - ဆရာချို၊ စာ ၂၄၀ - ၂၄၂။ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းအတွဲ ၂။
1. *Vum Ko Hau* - Burmese Paintings - P-276.
Profile of a Burma Frontier man.
 2. *Aung Thaw & Min Naing* - Report on Survey of Ancient Manuscripts and Antiquities in Burma.(mss.)
 3. *Scott O' Connor, V.C* - A Picture show, P-262.
The silken East, Vol:I

(၇) တွေ့ဆုံမေးမြန်ခဲ့သူများ

- ၁။ ဦးအာစိန္တ - ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်၊ ကူကုံးကျောင်းတိုက်၊ မလက်တိုရွာ၊ မအူပင်မြို့နယ်။
- ၂။ ဦးဇောတိက - တိုက်အုပ်ဆရာတော်ကူကုံးကျောင်းတိုက်၊ မလက်တိုရွာ၊ မအူပင်မြို့နယ်။
- ၃။ ဦးသူရိယ - ကူကုံးကျောင်းတိုက်၊ မလက်တိုရွာ၊ မအူပင်မြို့နယ်။
- ၄။ ဦးဓမ္မစက္က - ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်၊ တိုက်သစ်ကျောင်း၊ ဖျာပုံ။
- ၅။ ဦးပညာသာရ - မဟာဓမ္မပါလကျောင်း၊ နန်းဦးတိုက်၊ မန္တလေး။
- ၆။ ဦးစောပန်း - မလက်တိုရွာ၊ ဆရာချိုနှင့် မယားညီအစ်ကို။
- ၇။ ဦးကြွယ် (ဆရာကြွယ်)၊ မလက်တိုရွာ။
- ၈။ ဦးမြတ်ဖောင် - မလက်တိုရွာ။
- ၉။ ဦးအောင်ချစ် - ပန်းချီဆရာ၊ ရှမ်းစု၊ မန္တလေး။
- ၁၀။ ဦးချစ်မြဲ - ပန်းချီဆရာ၊ မေဃဂီရိရပ်ကွက်၊ မန္တလေး။
- ၁၁။ ဦးသာညွန့် - ဥပဒေဝန်ထမ်း၊ တိုင်းဦးစီးမှူး၊ မကွေးတိုင်း။
- ၁၂။ ဦးအောင်သန်း - သုတေသနမှူး၊ ပါတီသုတေသန(အငြိမ်းစား)
- ၁၃။ ဦးမြမောင် - အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း၊ ဇလွန်မြို့။
- ၁၄။ ဦးဘရင် - စာပေအတိုင်ပင်ခံ၊ စာပေဗိမာန်အဖွဲ့။
- ၁၅။ ဦးဘစိန် - ပန်းချီဆရာ။
- ၁၆။ ဦးအေးကြည် - ဆရာချို၏ သား။
- ၁၇။ ဒေါ်တင်နု - ဆရာချို၏ သမီး။
- ၁၈။ ဦးလှမြိုင် - ဆရာချို၏ မြေး။